صوبائی اسمبلی خیبر پختونخوا

اسمبلی کا اجلاس، اسمبلی چیمبر پشاور میں بروز سوموار مورخہ 07 اکتوبر 2013ء بمطابق یکم ذوالحجہ 1434 ہجری بعد از دوپہر چار بجے منعقد ہوا۔

جناب ڈپٹی سپیکر، امتیاز شاہد مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔

تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ

اَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ۔ بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمَانِ الرَّحِيمِ۔

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ وَيَهْدِيَكُمْ سُنَنَ الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ عَلَيْكُمْ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌO وَاللَّهُ يُرِيدُ أَن يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَن تَمِيلُوا مَيْلًا عَظِيمًاO يُرِيدُ اللَّهُ أَن يُخَفِّفَ عَنكُمْ ۚ وَخُلِقَ الْإِنسَانُ ضَعِيفًاO يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَن تَكُونَ تِجَارَةً عَن تَرَاضٍ مِّنكُمْ ۚ وَلَا تَقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا۔

(ترجمہ): خدا چاہتا ہے کہ (اپنی آیتیں) تم سے کھول کھول کر بیان فرمائے اور تم کو اگلے لوگوں کے طریقے بتائے اور تم پر مہربانی کرے اور خدا جاننے والا (اور) حکمت والا ہے۔ اور خدا تو چاہتا ہے کہ تم پر مہربانی کرے اور جو لوگ اپنی خواہشوں کے پیچھے چلتے ہیں وہ چاہتے ہیں کہ تم سیدھے راستے سے بھٹک کر دور جا پڑو۔ خدا چاہتا ہے کہ تم پر سے بوجھ ہلکا کرے اور انسان (طبعاً) کمزور پیدا ہوا ہے۔ مومنو! ایک دوسرے کا مال ناحق نہ کھاؤ ہاں اگر آپس کی رضامندی سے تجارت کا لین دین ہو (اور اس سے مالی فائدہ حاصل ہو جائے تو وہ جائز ہے) اور اپنے آپ کو ہلاک نہ کرو کچھ شک نہیں کہ خدا تم پر مہربان ہے۔ وآخِرُ الدَعْوَانا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جزاکم اللہ۔ مفتی سید جانان صاحب سے میں گزارش کرتا ہوں کہ آج کا جو واقعہ، بازید خیل بڈھ بیر میں بم دھماکہ ہوا،اس کے شہداء کیلئے فاتحہ پڑھیں۔

ارباب اکبر حیات: زمونږ ایم پی اے شیراز صاحب والده هم وفات شوې ده، هغې له هم دعا وکړئ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: اور اسی طرح ہمارے ایم پی اے صاحب شیراز کی والدہ صاحبہ وفات پا چکی ہیں،ان کیلئے بھی مغفرت کی دعا کریں جی۔

(اس مرحلہ پر دعائے مغفرت کی گئی)

اراکین کی رخصت

جناب ڈپٹی سپیکر: ان معزز اراکین اسمبلی نے رخصت کیلئے درخواستیں ارسال کی ہیں جن میں: جناب علی امین گنڈاپور صاحب 07-10-2013؛ ملک ریاض خان صاحب 07-10-2013؛ مسماۃ نسیم حیات 07-10-2013؛ محمد علی ترکئی صاحب، ایم پی اے 07-10-2013 تا اختتام موجودہ اسمبلی؛ اسرار اللہ خان گنڈاپور صاحب 07 و 08 اکتوبر؛ فخر اعظم وزیر صاحب 07 و 08 اکتوبر؛ سردار ظہور احمد صاحب 07-10-2013 تا اختتام موجودہ اسمبلی اجلاس؛ مسماۃ رومانہ جلیل صاحبہ اور ضیاء الرحمان صاحب ایم پی اے۔

Is it the desire of the House that the leave may be granted?

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: The leave is granted.

مسند نشین حضرات کی نامزدگی

Mr. Deputy Speaker: Item No. 03, 'Panel of Chairmen': In pursuance of sub rule (1) of rule 14 of the Provincial Assembly of Khyber Pakhtunkhwa, Procedure and Conduct of Business Rules, 1988, I hereby nominate the following Members, in order of priority, to form a 'Panel of Chairmen' for the current Session:

1. Mr. Samiullah Alizai;
2. Madam Zareen Riaz;
3. Raja Faisal Zaman; and
4. Madam Nighat Yasmin Orakzai.

عرضداشتوں کے بارے میں کمیٹی کی تشکیل

Mr. Deputy Speaker: Item No. 4, 'Committee on Petitions': In pursuance of rule 116 of the Provincial Assembly of Khyber Pakhtunkhwa, Procedure and Conduct of Business Rules, 1988, I hereby constitute a 'Committee on Petitions' comprising the following Members under the Chairmanship of Deputy Speaker:

1. Mr. Sardar Muhammad Idrees;
2. Mr. Ifthikhar Ali Mashwani;
3. Mr. Samiullah Alizai;
4. Mr. Zareen Gul;
5. Mr. Qaimoos Khan; and
6. Madam Najma Shaheen.

مسئلہ استحقاق

Mr. Deputy Speaker: 'Privilege Motions': Mr.Muhammad Ali, to please move his privilege motion No. 11, in the House. Mr. Muhammad Ali, please.

جناب محمد علی (پارلیمانی سیکرٹری برائے خزانہ): بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: جناب سپیکر صاحب! وزیر اعلیٰ صاحب یہ اپنے اسمبلی کے چیمبر کو چھوڑ دیں اور اپنے آفس میں جا کر بیٹھ جائیں اور وہاں پر ہماری درخواستیں وصول کریں اور ہمیں ذرا توجہ دیں۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ٹھیک، ٹھیک ہے جی۔ مسٹر محمد علی۔

(پارلیمانی سیکرٹری برائے خزانہ): بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ شکریہ، جناب سپیکر صاحب۔ تحریک استحقاق عرض ہے کہ میں نے یکم اکتوبر 2013 کو کسی ضروری مسئلے میں ڈی ایف او شرینگل کو فون کیا اور اس سے بات شروع کی تو ڈی ایف او نے مجھے جواب دیا کہ آپ اپنے کام سے کام رکھیں، نہ آپ مجاز ہیں کہ مجھے ہدایت دیں، نہ آپ کے پاس اہلیت اور نہ آپ کے پاس اختیار ہے کہ آپ مجھے ہدایت دے سکتے ہیں کہ آپ جو کر سکتے ہیں کریں، میں آپ کا ماتحت نہیں اور فون بند کیا۔ جس سے میرا اور پوری اسمبلی کا استحقاق مجروح ہوا ہے، لہذا سخت کارروائی کی سفارش کرتا ہوں۔

جناب سپیکر صاحب، زه د دې اسمبلۍ په دې فلور دا خبره کول غواړم چې بحیثیت د صوبائی اسمبلۍ ممبران مونږ له عوامو ووټ راکړے دے د دې صوبې د قانون سازئ د پاره او د حلقې او د عوامی مسائلو د پاره، زمونږه دا مجبوری ده چې مونږ خامخا افسرانو ته به ټیلیفون کوؤ، هغوی ته به خپل مسائل

وایو او د علاقې مسئلې به هغوی ته وایو۔ زما د سب ډویژن د شرینګل ډی ایف او چې هغه ته زما یو ټیلیفون چې هغه ته ما اووئیل چې یو جمات دے ، د هغې د پاره د دوه کروړو روپو زمکه یو سړی ورکړې ده د خپل آخرت د ښه کولو د پاره چې په دې ځائې باندې زه جمات جوړوم۔ د قوم مشرانو سره د جے ایف ایم سی کمیټئ دا یو احسان کړے دے چې هم د دغه جمات د پاره ئے لس دروازې ورکړې دی، ما ډی ایف او صاحب ته دا اووئیل چې زمونږ یو سړے دے چې هغه د خپل اخرت ښه کولو د پاره زمکه ورکوی، قوم دا ښیګړه او دا نیکی کوی چې هغې له دروازې ورکوی، ته په دې نیکئ کښې مونږ سره شامل شه د الله کور آبادوؤ، نو هغه ما ته په جواب کښې دا وائی چې ته په ما باندې غیر قانونی کار کوې نو د دې ته په کوم شریعت کښې زما سره ته جواز ګورې او ته په ما باندې دا کار څنګه کوې؟ نو هغه ته ما وئیل چې زه په ډیر افسوس سره دا وایم چې نن د الله د کور د پاره چې دے نو لرګے نشته خو ستا فارسټر او ستا فارسټ ګارډ او ستا رینجر د ټرک په مخکښې سیټ کښې ناست دے او د ډی سی کور ته لرګے رسی، د ډی پی او کور ته لرګے رسی، د سب ډویژنل مجسټریټ کور ته لرګے رسی او د الله د یو کور د پاره چې دے نو د لرګی اجازت نشته؟ نو هغه ما ته اووئیل چې وروره! نه زه ستا ماتحت یم، نه زه ستا خبره اورم، ته زما د ډیپارټمنټ سړے نه ئې نو په کوم اهلیت کښې ته ما ته ټیلیفون کوې او ځه د خپل کار سره کارساته، زه ستا سره د خبرو په موډ کښې نه یم۔ نو لهذا جناب سپیکر صاحب، زه دا یو خبره کوم او دې ټول معزز ممبرانو ته هم زه دا یو ګزارش کوم چې که چرته د ممبر داسې استحقاق مجروحه کیږی، د دې سره د دې افسرانو حوصله سیوا کیږی، د دوئ مرئ ته چې مونږ پرے نه وی اچولے نو دا خلق ځائې له نشی راتلے ، لهذا زه دا وایم چې ټهیک ټهاک *(تالیاں)* د دې ډی ایف او خلاف د سخت نه سخت ترین کارروائی وشی۔ اوس زه ډیر په افسوس سره دا هم وایم جناب سپیکر صاحب، زه سیکرټری فارسټ له په هغه ټائم باندې هم ورغلے یم، نن هم زه سیکرټری فارسټ له ورغلے یم، د سیکرټری فارسټ په شان بد اخلاقه سړے ما په دې غونډه بیوروکریسی کښې نه دے لیدلے چې زمونږ د دې فارسټ ډیپارټمنټ منسټر دوه ځله ورته هغه ورځ ټیلیفون کړے دے چې

زما ایم پی اے راغلے دے ته راشه، دغه فارسټ سیکرټری چې هغه په دغه کرسئ باندې ناست دے ، هغه اوس د خپل منسټر په حکم باندې ما له د دفتر نه ندے راوتے نو زه دا یو خبره کوم جناب سپیکر صاحب، که د افسرانو دا رویه وی، که د بیوروکریسی دا رویه وی نو کم از کم زه دا وایم چې دا به بار بار د دې ممبرانو دا بې عزتی کیږی او د دې خلاف د سخت ترین کارروائی وشی جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب محترم وزیراعلیٰ صاحب۔

(تالیاں)

جناب پرویز خٹک (وزیراعلیٰ): سپیکر صاحب! جواب خو به د دې سکندر خان ورکوی خو صرف زه د اپوزیشن دا تالیانې او دا ډسکونه مې چې واؤریدل نو پکار ده چې دا پړے پکښې دوئ اچولے وے ، زمونږ په غاړه باندې ولې دا هر څه، پکار ده تاسو دا پړے اچولے وے نو اوس تاسو غواړئ چې مونږ پکښې پړے واچوؤ، دا غواړئ؟ نو تاسو که کړے وے نو مونږ ته به اسانه وه لیکن مونږ څوک نه پریږدو ان شاء اللّٰه تپوس به ئے کوؤ۔

(تالیاں)

جناب ڈپٹی سپیکر: جی سردار بابک صاحب، پلیز۔

جناب سردار حسین: شکریه سپیکر صاحب۔ وزیر اعلیٰ صاحب ته په هاؤس کښې پخیر راغلے هم وایو، بالکل دا ملگری محمد علی چې څنگه خبره وکړه، حقیقت هم دا دے چې په دې هاؤس کښې د یو ممبر صاحب آنریبل استحقاق چې دے ، هغه مجروحه کیږی، د دې دا مقصد دے ، دا مطلب دے چې د ټول هاؤس استحقاق مجروحه کیږی خو بهرحال زما یقین دا دے چې سکندر خان به جواب ورکوی خو زه د وزیر اعلیٰ صاحب په نوټس کښې هم یو خبره راولم چې د کله نه دا اسمبلی ناسته ده، زمونږ د انوائرنمنټ منسټر صاحب چې دے ، ما سره به دا ملگری هم اتفاق په دې خبره وکړی چې هغه لا پخپله راغلے نه دے نو سکندر خان که د دې خبرې هم وضاحت وکړو چې کله د سوالونو جوابونه شی یا د هغه متعلق څه خبره شی، بزنس شی، نو هغه نه راځی، که سکندر خان دا وضاحت هم وکړو، دا به ډیره زیاته مهربانی وی جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب سکندر شیر پاؤصاحب۔

جناب سکندر حیات خان {(سینیئر وزیر (آبپاشی وتوانائی)}: ډیره مهربانی جناب سپیکر۔ جناب سپیکر، هسې بابک صاحب دا خبره وکړه نو زه به د دوئ په کابینې کښې ډیر وزیران به دوئ ته وښایم چې هغوی هم په ټوله اسمبلئ کښې نه وو راغلی او د خپلو سوالونو جوابونه ئې نه وو ورکړی، خصوصاً زمونږه هغه وخت کښې هیلتھ منسټر صاحب چې وو، هغه هډو ښکاره شوې نه وو او څو څو نو دا خو دغه دے جی، Collective responsibility ده۔ (قہقہے/تالیاں) جناب سپیکر، څو پورې چې د دې هاؤس د استحقاق خبره ده، مونږ له پاره هر ممبر معزز دے ځکه چې دا اسمبلی چې ده، دا د دې ټولې صوبې ټولو کښې لویه جرګه ده او دا ټولو کښېHighest forum دے او د دې ممبران چې دی، د هغوی یو خپل حیثیت دے، هغوی د لکهونو خلقو نمائندګان دی او دلته کښې چې راغلی دی نو د خپلې علاقې او د دې صوبې د عوامو د مفادو د تحفظ د پاره راغلی دی او که هغه بیوروکریسی ده نو هغه به د دې هاؤس د ټولو ممبرانو خیال به هم ساتی، عزت به ئې هم کوی ځکه چې هغوی د دې ټول هاؤس تابع دی، مونږه ټول د دې هاؤس تابع یو او دغه شان بیوروکریسی هم د دې هاؤس تابع ده او کومه پالیسی چې دا هاؤس ورکړی، په هغې باندې Implementation کول چې دی، هغه د بیوروکریسی کار دے۔ جناب سپیکر، دلته کښې چې کومه خبره فرید خان وکړه، مونږه مکمل د هغوی د خبرې سره تائید کوؤ او مونږه بالکل دا غواړو چې دا د Admit کړے شی او که داسې څه دغه شوے دے چې په هغې باندې مکمل کارروائی وشی او سخت نه سخته کارروائی وشی۔ (تالیاں) مونږه که هغه د اپوزیشن ممبر دے او که هغه د ټریژری بنچز ممبر دے، د هغوی عزت چې دے، هغه زمونږه د ټولو د پاره یو برابر دے جناب سپیکر۔

Mr. Deputy Speaker: Is it the desire of the House that the privilege motion No.11, moved by the honourable Member, may be referred to the concerned Committee? Those who are in favour of it may say ‘Aye’ and those against it may say ‘No’.

(The motion was carried)

Mr. Deputy Speaker: The 'Ayes' have it. The privilege motion is referred to the concerned Committee.

ارباب اکبر حیات: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب اکبر حیات خان، پلیز۔

ارباب اکبر حیات: محمد علی ورور سره چې دا کومه واقعه شوې ده، هم دغه رنګ يو واقعه ما سره يو مياشت مخکښې شوې وه جی او په هغې کښې ما ته هغه ټائم منسټر صاحب په کوم باندې چې زما ډير اعتماد وو او ما ته ئے دا ريکويسټ وکړو چې يره دا تاسو واپس واخلئ او مونږ به په خپلو کښې کښينو او په دې باندې به خبرې وکړو نو اوسه پورې جی نه هغه سيکرټرى ما سئى کړلو، نه مې بيا منسټر صاحب سره، يو ځل مې ملاقات شوے وو، نه هغه پکښې بيا څه خبره وکړله جی او دومره زمونږه مسائل دی جی، نه مونږه اوس اخوا تلے شو، د دغه سره زمونږه ډيرې مسئلې وی، دې لوکل ګورنمنټ دغه سره نو داسې ده چې مونږه ئے هم دغه شان پريښودو، پکار ده چې په ما باندې ئے دا شے واپس واخستو چې دوئ په هغې کښې ناست وے او مونږ سره ئے خبره کړے وے، هغه ئے کښينولې وے، نو دا خو نه ده چې په اسمبلئ کښې به دوئ اووائی چې جی بس تاسو ئے واپس واخلئ او مونږ به کښينو او وروستو جی بيا هيڅ خبره هم پکښې نه وی۔ دغه رنګ د محمد علی ورور تاسو دغه ته واستولو نو کميټى شته نه جی نو چا ته مو جی حواله کړے دے ؟ دغه رنګه زمونږه د دې بل ورور منور خان صاحب هم يو پريويلج وو، هغه هم جی تاسو اووئيل چې کميټئ ته لاړو۔ نو مهربانى وکړئ جی په دې باندې تاسو دلته يو رولنګ راکړئ، ډائريکټيو ورکړئ جی، په دې باندې ټائم مه ضائع کوئ، دوئ مونږ باندې لوبې کوی دا بيوروکريسی جی، دوئ ته مونږه په ښه الفاظو کښې د دوئ دغه کوؤ نو د دې مطلب دا نه وی چې دوئ د زمونږه بې عزتی کوی۔ نن دا د عوامو نمائنده دے جی، مونږه د عوامو نمائندګان يو، مونږ چې چا له ورشو نو مطلب دا چې مونږ د خپل ذات د پاره نه ځو جی، مونږه د هغې خلقو د پاره ځو چا چې مونږ له ووټ راکړے دے او که د هغې په بدل کښې جی دا خلق مونږ ته دومره سپک ګوری او بيا مونږ ته دا احساس راکوی چې د دې ايوان هډو حيثيت نشته دے نو بيا جی دا

لمحه فکریه ده او په دې باندې سوچ پکار دے۔ نو زه خو دا وايم چې تاسو په دې باندې خپل رولنګ ورکړئ او دا قصه ختمه کړئ جی۔ شکریه۔

Mr. Deputy Speaker: Ji Inayatullah Khan Sahib, please for reply.

جناب عنایت اللہ (وزیر بلدیات، انتخابات و دیہی ترقی): بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ سر، ما دوئ ته بالکل ایشورنس ورکړے وو چې زه به دا مسئله ګورم او د دې به مونږه د قانون او د ضابطې مطابق حل راوباسو۔ Basically دا یو Transit ټهیکه ده او زمونږ په دې حکومت کښې د ټرانسپرنسی او د شفافیت د پاره لوکل ګورنمنټ ډیپارټمنټ دا فیصله کړې وه چې په لاندې لیول باندې مونږه ټهیکې کله ورکوؤ نو هغې کښې به مونږ دا Ensure کوؤ چې ټول په Transparent طریقه باندې وشی چې په هغې کښې د میډیا خلق موجود وی، د هغې ویډیو ریکارډنګ کیږی، Open bidding کیږی، Competition کیږی او بیا مونږ وئیل چې په دې لیول بیا هم څه غلطی شوې وی نو مونږ یو بل څیز پکښې مینځ کښې دا کیښودلو چې دا ټولې ټهیکېApproval له بیا چې پراونشل ګورنمنټ ته راشی نو یو ځل بیا مونږ په اخبار کښې ورکوؤ او هغې کښې مو دا شرط کیښودو که چرې څوک دس فیصد ایډوانس ډیپازټ ورکوی او دوباره آکشن ته دا ټهیکه ورکول غواړی Competition ته نو ګورنمنټ به د دې د پاره Open وی خو دغه به Forfeit کیږی دا پیسې، دا به ده ته نه واپس کیږی، Refundable به نه وی۔ په دې بنیاد باندې مونږ ته تقریباً څه درې نیم سوه پورې ټهیکې راغلې وې چې هغه مونږه اخبار ته دوباره ورکړې او مونږ دوباره پرېCompetition او دغه وغوښتو او په هغې کښې په چالیسو باندې خلق راغلل او په چالیسو باندې خلق راغلل او په چالیس باندې Competition وشو او د هغې په نتیجه کښې حکومت ته آټھ کروړ روپئ اضافی Revenue generate شوه او د دې موصوف، چې کوم کیس کښې دے Interested وو نو په هغې کښې د ده مؤقف دا دے چې په لاندې لیول باندې دا کار شوے دے او تاسو ما د دې بره دوباره اخبار کښې ورکولو نه مستثنیٰ کړئ او دوئ په هغې باندې په عدالت کښېStay هم راخستې ده۔ مونږه دوئ ته دوه خبرې کړی دی چې که دا ټهیکه زمونږ د طرف نه Approval د دې ځی نو دا چې څنګه د دې نورو ټهیکو مونږه Approval ورکړے وو، دوباره مو

په اخبار کښې ورکړې دی، دا به خامخا مونږ په اخبار کښې ورکوؤ او ستاسو مونږه دا Favour کوؤ چې تاسو Stay اخستې ده، ستا خلاف مونږه هیڅ هم نه کوؤ او مونږه ستا خلاف کورټ ته هم نه ځو او ستا خلاف کیس هم نه چلوؤ، بس ته ئے په Stay باندې چلوه، دا دوه لارې دی، دا د دې موصوف هغه کس ته هم ما دا خبره کړې ده، دوئ ته مې هم وئیلی دی، که دوئ ما ته وائی چې دا ټول رولز چې دی زما د پاره پامال کړه نو زه به د دوئ نه دا هیله او طمع لرم چې دا د دې ایوان معزز ممبر او دا یو پالیسی، تر څو پورې چې دا پالیسی Review شوې نه وی Unless and until دا پالیسی Local Government Department review کړې نه وی نو که دا سې په Individual case کښې مونږه پالیسیانې Review کوؤ نو بیا به پالیسیانې څنګه، لکه مونږ به حکومتونه څنګه چلوؤ؟ البته زمونږ د ډیپارټمنټ یو بل مؤقف هم دے چې دا Transit چې کوم دے نو زمونږ په نظر کښې چې دا کوم دغه شوے دے دا Transit او چې په دې حیات آباد کښې او په دې دغه کښې د Load/Unload په نوم باندې او د Transit په نوم باندې دا کومې ټهیکې کیږی نو په دې باندې وزیراعلیٰ صاحب ته هم Complaints تلی دی او په پوره صوبه کښې د مختلفو ایم پی اے ګانو صاحبانو د اپوزیشن او د Party in power د دواړو طرف نه په دیکښې مونږ ته Complaints راغلی دی چې دا څیز ټهیک نه دے۔Basically دا د خلقو سره زیاتے دے او د Transit او د Load/Unload چې کومې ټهیکې دی نو په دیکښې خلقو سره زیاتے کیږی۔ عام خلق چې دے نو په روډ باندې رانیولې کیږی، د دې څه ایریا نشته، د دې څه شیډول څوک نه Maintain کوی او دا ټول څیزونه داسې دی چې دا Exploitation دے، ټیکس در ټیکس دے او دا چې کوم د لوکل ګورنمنټ ډیپارټمنټ مینډیټ دے، دا د هغې نه هم تجاوز دے، دا چې چا هم لګولی دی، د دې وجې نه مونږه Overall په دې ټول څیز باندې وزیر اعلیٰ صاحب ته سمری موؤ کړې ده او په دیکښې مونږ ورته وئیلی دی چې دا دا ټیکسونه د لوکل ګورنمنټ د لاء او د هغې د مینډیټ نه بهر دی چې په هغې کښې دا Transit والا هم دے او دا Load/Unload هم دے او مونږ دا غواړو چې دا د راروان کال نه مونږ ورنکړو او دوئ ته یو داسې پیریډ ورکړو د Termination د

پارہ، د ټھیکې د Termination د پارہ د دسمبر جنوری پورې دوئ ته مونږه وخت ورکړو، دا ټول صورتحال ما د دې معزز ممبر سره ډسکس کړے دے خو د دوئ مؤقف دا دے چې تاسو زما دا ټھیکه بغیر د اخبار دوباره ورکولو نه Approve کړئ او دا چې کوم تاسو اخبار ته د دوباره آکشن د پاره ورکوئ نو دا مه ورکوئ، دا زمونږ او د دوئ په مینځ کښې هغه د اختلاف نکته ده۔ زه درخواست کوم چې که دوئ وائی چې دوباره ئے ورکړئ نو مونږ به ئے اخبار ته ورکړو او اخبار، خو دا ده چې مونږه In principle یو Decision کړے دے، دوئ ته دا خبره ما Communicate کړې ده چې چیف منسټر صاحب ته فائل تلے دے، هغوی په هغې Decision کوی، چیف منسټر صاحب ته به په هغې باندې به د فنانس او د نورو محکمو Opinion هم راځی ځکه چې په حکومت کښې دا فیصلې داسې Thoughtlessly نه کیږی، هغه خو د یو پراسیس نه تیریږی نو د هغې فائل د یا انتظار وکړی یا که دوئ وائی چې خامخا ئے تاسو دغه کړئ نو دوئ ته مونږ وئیلی دی چې بیا به ئے مونږ آکشن ته ورکوؤ چې څنګه مونږه د نورو ټھیکو د پاره جوړ کړی وی نو په هغې اصول باندې، او زه جی دا درخواست کوم چې که په دیکښې ما څه Relaxation کړے وی نو ملک بهرام خان زمونږ د پارټئ ایم پی اے دے، زما مشر دے، زما د هغه د پاره Regard دے، د هغوی د حلقې هم یو داسې ټھیکه وه او هغوی ما ته وئیل چې دا دوباره مه ورکوئ خو هغه ما سره په دې باندېConvince شو، ما د هغوی هغه دوباره ورکړله په اخبار کښې، هغه هم لکه د هغوی کسان هم دغه ته تلی وو نو ما په دیکښې داسې څه Relaxation نه دے کړے لکه چې خپل سره مې کړے وی او د بل سره مې نه دے کړے خو یو Principle دے، یو اصول دے هغه Follow کوؤ۔ نو زه دوئ ته دا درخواست کوم چې دغه یو سیچویشن دے، دا مې د دوئ مخې ته کیښودو، په دې باندې که مزید هم دوئ ډسکشن کوی نو مونږ به پرې ډسکشن وکړو۔

ارباب اکبر حیات: جناب سپیکر!

جناب ډپټی سپیکر: جی ارباب اکبر حیات۔

ارباب اکبر حیات: جناب سپیکر صاحب، ما د تهیکې خبره دلته نه ده کړې او ما د فائل خبره هم نه چیړله، دوئ خو دا خبره دغه کړه، ما خو جی د Respect خبره کوله، کوم چې د هغه Behavior ما سره وو، ما دا پریویلج په هغې باندې راوړے وو، پریویلج ما په دې نه وو راوړے چې زما تهیکه کینسل کوی او یا چې کوم دے نو ده په اخبار کښې ورکړل او که ورنکړل خو چونکه دوئ پخپله دا خبره وچیړله، د دوئ په دې خبرو کښې تضاد زه تاسو ته ښایم جی چې ما ته منسټر صاحب دا خبره کوی چې یره دا به زه اخبار کښې ورکړم نو ما وئیل چې منسټر صاحب! دا ته په اخبار کښې ورکړې نو د دې سره جی د شمنیانې جوړیږی، د یو شی تهیکه واخلې یو سړے، په اخبار کښې راشی، په میډیا کښې راشی، ویډیو جوړه شی او درې میاشتې پس ته هغه ته وائې چې زه دوباره تهیکه، دوباره به زه اخبار کښې ورکوم، ته دا خپل منشیان دا هر څه لرې کړه نو دا جی د دې نه حالات خرابیږی۔ دویمه خبره دا د ه چې دوئ دا اووئیل چې زه به تا سره هغه کښینوم نو تاسو خو ما سره هغه د سره کښینولو هم نه نو هغه به ما څه Convince کړی او زه به هغه څه Convince کړم؟ ما سره مو چې هغه کښینولے او تاسو به ورته وئیلی وو چې تا د ده سره Misbehave کړے دے، ولې د کړے دے ورسره؟ خبره دا وه۔ دویمه خبره چې دوئ وائی چې ما هغه ولیږلو د Approval د پاره، نه جی هغه دوئ ولیږلو چې دا د کینسل کړے شی جی، د دې سمری ئے جوړه کړه چیف منسټر له چې دا د کینسل کړے شی۔ تاسو ما ته اووایئ جی چې یو تهیکه ته د ټولو نمائندګانو په مخکښې ورکړې او بیا ته هغه تر جنوری پورې چې کوم دے Approve کوې او د جنورئ نه پس ئے ترینه کینسلوې نو بیا خو د هغې خپل ټائم فریم شته کنه جی تر جون پورې، تر جون پورې تاسو ټائم ورکړئ، د جون نه پس تاسو ټول عمر کښې هډو تهیکې ورنکړې، تاسو سره تنخواه ګانې هم ډیرې دی، تاسو سره ریونیو هم ډیره دغه کیږی، تاسو ډیر پاک کارونه هم کوئ نو تاسو بیا ټول عمر چې کوم دے ورکوئ خو د دې خبره، خبره داسې ده چې ما ته به۔۔۔۔

(عصر کی اذان)

ارباب اکبر حیات: نو جناب سپیکر صاحب، زما د خبرې مقصد دا وو چې مونږه، زما د اکبر حیات نه، د دې ایم پی اے او د دې ایوان چې کوم تقدس دے چې هغه

بحال پاتې شی نو مونږه خالی په خبرو او په هیر پهیر کښې مونږه یو میاشت چې کوم دے په دې انتظار وو چې نن به زمونږه وزیر موصوف صاحب مونږ ته وائی چې راشه، ما سیکرټری صاحب راغوښتے چې ستاسو دا تصفیه وکړم او دویمه خبره دا جی چې دوئ د بهرام صاحب خبره وکړله، بهرام صاحب مخامخ ناست دے، دوئ د ځان نه لګیا دی چې ما سره Agree کوی، بهرام صاحب ما ته وائی چې Totally زه د دې Against یم، دا کار چې کوم دوئ کړے دے، دا بالکل د دوه ګروپونو تصادم دے او د دې سره حالات خرابیږی بنه کیږی نه۔ دوئ چې کومه پالیسی جوړه کړې ده نو پالیسی خو زبانی جمع خرچ نه وی، په Written کښې دوئ هیڅ هم نه دی کړی، په کرسئ ناست دی چې جی دا زمونږ پالیسی ده۔ د ایجوکیشن د پاره جی چې کومه خبره راشی، وائی وروره ټرانسفر نه کیږی، زمونږه چې کوم دے دا پالیسی ده۔ زه احتجاجاً واک آؤټ کوم د دې ایوان نه ځکه چې د دې ایوان تقدس پامال شوے دے۔

(اس مرحلہ پر ارباب اکبر حیات، رکن اسمبلی ایوان سے واک آؤٹ کر گئے)

(قطع کلامیاں)

جناب فیصل زمان: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: راجہ فیصل زمان صاحب۔ جی راجہ فیصل زمان۔

جناب فیصل زمان: 'سوری' منسٹر صاحب اگر دیکھیں تو۔ سر، عنایت اللہ صاحب خود منسٹر تھے، میں ان کے ساتھ تھا اور شاید سراج الحق صاحب بھی اس وقت تھے، جب پرائم منسٹر صاحب آئے تھے اور انہوں نے چیف منسٹر سے یہ کوئسچن کیا تھا کہ تم نے ایس پی کو کیوں تبدیل کیا؟ انہوں نے کہا تھا کہ اس ایس پی نے میرے ایم پی اے کی عزت نہیں کی۔ اگر کام حق پہ ہے، ضرور کریں، اگر ناحق ہے، وہ ہم ضرور کہیں گے کہ ناحق کام مت کریں لیکن ایک ایم پی اے کا جو تقدس ہے، ایک سیکرٹری کا بھی تقدس رکھنا چاہیئے لیکن ایک ایم پی اے کا بھی تقدس رکھنا چاہیئے ہم سب کو۔ یاد رکھیں جو ادھر بیٹھا ہے، وہ بھی ایم پی اے ہے جو ادھر بیٹھا ہے، وہ بھی ایم پی اے ہے۔ آج ادھر کسی ایم پی اے کے ساتھ کچھ ہوا ہے، یہ ہماری سیفٹی کرنا آپ لوگوں کا کام ہے، ہم یہ نہیں کہتے کہ آپ ہمیں وہ Respect دیں اور ہمارے لئے غلط کام کریں، ہمارے لئے غلط کام نہ کریں لیکن کم از کم ایم پی اے کی جو Respect ہے، جو Dignity ہے، وہ رہنی

چاہیئے، ہم یہ نہیں کہتے کہ کسی سیکرٹری کی Dignity کو خراب کرنا چاہیئے، وہ بھی عزت دار لوگ ہیں لیکن کسی کو اپنی Limit cross نہیں کرنی چاہیئے، میں یہ ضرور کہونگا سر اور اس میٹنگ میں عنایت اللہ صاحب خود بیٹھے ہوئے تھے جب پرائم منسٹر کو اکرم درانی صاحب نے یہ جواب دیا تھا۔

سید محمد علی شاہ: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: محمد علی شاہ باچا۔

سید محمد علی شاہ: ډیره مهربانی، جناب سپیکر صاحب۔ جناب سپیکر صاحب، شاه فرمان خان تیر سیشن کښې مونږ سره یو Commitment کړے وو د ډیټک د چیئرمینانو په باره کښې جی، نو نن چیف منسټر صاحب هم په دې هاؤس کښې موجود دے جی او زما په خیال د شاه فرمان خان خو دا یو خبره مشهوره ده چې کوم Commitment وکړی نو وائی هغه خامخا سر ته رسوی خو زما په خیال چې درې پیرې په دې مسئله باندې جناب سپیکر صاحب! مونږ واک آؤټ هم کړے وو او باقاعده مونږ ته Commitment ملاؤ شوے وو چې یره چې کله سی ایم په هاؤس کښې موجود وی نو مونږ به دا خبره کوؤ نو زما شاه فرمان خان ته دا یو ریکویسټ دے چې سی ایم صاحب هم موجود دے او پکار ده چې په دې مسئلې زمونږه څه غور وکړے شی۔

جناب منور خان ایڈووکیٹ: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: منور خان ایڈووکیٹ، منور خان ایڈووکیٹ۔

جناب منور خان ایڈووکیٹ: تهینک یو، سر۔ زه خو اول چیف منسټر صاحب ته لږ دا ریکویسټ وکړم چې که دوئ دا خپل آفس، یا دې اسمبلئ ته توجه ورکړی یا دغه آفس خپل شفټ کړی هلته خپل چیمبر ته نو دا به زمونږ د پاره ډیره۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: معزز اراکین اسمبلی سے گزارش ہے کہ جو حضرات وزیر اعلیٰ صاحب کے ساتھ کھڑے ہیں، یہ اپنے ہاؤس کو In order کریں، ہاؤس کو In order کریں۔

جناب منور خان ایڈووکیٹ: نہ وہ ہمیں سن ہی نہیں رہے سر، تو کم از کم یہ اسمبلی کی توہین ہے سر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: د دې نه سر، دا ده چې لکه زمونږه حیثیت په دې ستیج باندې دغه شان دے چې نه مونږ ته چیف منسټر صاحب توجه راکوی او نه زمونږه خبره آؤری نو د دې نه دا ښه ده، زه خپل اپوزیشن والا ته دا درخواست کوم چې ځئ چې لاړ شو، واک آؤټ وکړو او په دې باندې، (مداخلت) نه نه کوی مونږ ته مطلب دا دے چې بالکل توجه نه راکوی-----

جناب ڈپٹی سپیکر: اچھامنور خان صاحب! آپ جاری رکھیں جی،ان شاءاللہ ہاؤس کو-----

جناب منور خان ایڈوکیٹ: کیسے میں جاری رکھوں جب ایک چیف منسٹر صاحب ہمیں توجہ ہی نہیں دے رہے ہیں توہم کس کی وہ کریں؟

جناب ڈپٹی سپیکر: House in order ہے،ان شاءاللہ آپ کی بات سنی جارہی ہے، You please, carry on۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: د افسوس خبره ده سر، بهرحال محمد علی باچا چې کومه خبره وکړه د ډیډک په باره کښې، نن ښه ده سکندر خان هم موجود دے، شاه فرمان خان هم موجود دے او چیف منسټر صاحب هم موجود دے، په دغې سلسلې کښې مونږ سره بار بار دا خبرې وشوې خو داوسه پورې لکه----

(شوراور قطع کلامیاں)

جناب ڈپٹی سپیکر: معززاراکین اسمبلی سے گزارش ہے کہ پلیزاپنی اپنی نشستوں پر تشریف رکھیں،ہاؤس کو In order رکھیں،بہت شکریہ جی۔جی سرداراورنگزیب نلوٹھاصاحب۔

سرداراورنگزیب نلوٹھا: شکریہ،جناب سپیکر صاحب۔میں آپ سے یہ درخواست کرناچاہتاہوں،ایک تو یہ ہے کہ جو بات آپ سے Related ہے جی، بعد میں میں دوسری بات کرونگا کہ الیکشنز 11 (شور) الیکشنز 11 مئی کو ہوئے تھے اوراس کے بعد غالباً آج پانچ مہینے ہونے کو ہیں،ایم پی اے ہاسٹل میں ہمارے جو کمرے ہیں،کمروں میں ٹیلی فون کی سہولت موجود نہیں ہے سپیکر صاحب،تو یہ بڑے افسوس کی بات ہے، جو آپ کے زیراثر ہے تو ابھی تک وہاں پہ ٹیلی فون کام نہیں کررہے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: Please come to the agenda، میں ٹائم دیتاہوں لیکن یہ ہے کہ ایجنڈا سے ہٹ کر آپ مہربانی کریں کیونکہ ایجنڈا پہلے ختم کریں پھر بیٹھک آپ آئیں۔

سردار اورنگزیب نلوٹھا: جناب سپیکر!

Mr. Acting Speaker: Call Attention, ji. Syed Jafar Shah, MPA, to please move his call attention notice No. 97, in the House.

سردار اورنگزیب نلوٹھا: جناب سپیکر صاحب! آپ کو میری یہ بات بری لگی ہے، آپ میری بات نہیں سنتے ہیں، ایم پی اے ہاسٹل آپ کی ذمہ داری میں ہے، آپ کو یہ میری بات بری لگی؟ چار مہینے ہوگئے ہیں، یہ تمام معزز ممبرز جو ہیں، چھوٹے چھوٹے کاموں کیلئے ان کو دفتروں میں جانا پڑتا ہے۔ ٹیلی فون کی سہولت ہونے کے باجود موجود نہیں ہے تو آپ کا کام ہے کہ وہ ٹیلی فون کی سہولت ہمیں مہیا کریں، یہ آپ کی ذمہ داری ہے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ان شاء اللہ، صرف ٹیلی فون کے علاوہ بہت سارے مسائل تھے، ان شاء اللہ وہ حل ہوگئے ہیں، ٹیلی فون والا مسئلہ ابھی چونکہ ڈیپارٹمنٹل ہے۔۔۔۔۔

سردار اورنگزیب نلوٹھا: چار مہینے ہوگئے جناب سپیکر! یہ تین مہینے سے بھی بڑھ گئے، چار مہینے ہوگئے ہیں۔۔۔۔۔

Mr. Deputy Speaker: Come to the agenda, please Sardar Sahib!

سردار اورنگزیب نلوٹھا: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: سردار صاحب! آپ کال آٹینشن لائیں جی۔ Syed Jafar Shah, MPA, to please move his call attention No. 97, in the House.

جناب منور خان ایڈوکیٹ: جناب! زما هغه بله خبره، ما له لږ ټائم را کړئ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: سید جعفر شاہ صاحب، پلیز۔

(قطع کلامیاں)

جناب ڈپٹی سپیکر: منور خان صاحب! آپ کو اس سے پہلے ٹائم دیا، آپ نے تفصیلاً بات کی، پھر خود بیٹھے۔ اب دوبارہ جی ٹائم مانگ رہے ہیں، اسلئے آپ اس وقت پورا کرتے بات۔ (مداخلت) ایجنڈے پہ آئیں، ایجنڈے پہ بات کریں۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: جناب سپیکر صاحب! میں ایک بات کرنا چاہتا ہوں کہ سکندر خان کے ساتھ ہماری بات ہوئی تھی کہ میں چیف منسٹر صاحب کے نالج میں یہ بات لاؤنگا کہ جو لکی ڈسٹرکٹ اور باقی جو ڈسٹرکٹس ہیں، وہاں پہ ڈیڈک چیئرمین کی بات ہو رہی تھی تو اس سلسلے میں ابھی تک کوئی بات ہمارے ساتھ نہیں ہوئی اور نہ ہمیں کسی نے یہ بتایا یا چیف منسٹر نے ہمیں یہ بات کہی ہے بلکہ شاہ فرمان خان نے تو یہاں تک کہہ دیا ہے کہ ہم نے بات پہنچائی ہے اور باقی چیف منسٹر صاحب کا کام ہے لیکن آج چیف منسٹر صاحب آئے ہیں، کم از کم ہم یہی ریکویسٹ کرینگے کہ Personally چیف منسٹر صاحب ہمیں اس قسم کی وہ Reply دیں اور جواب دیں کہ اس سلسلے میں وہ کیا کر رہے ہیں؟

جناب ڈپٹی سپیکر: جی شاہ فرمان صاحب، پلیز۔

وزیر پبلک ہیلتھ انجینئرنگ واطلاعات: جناب سپیکر! ان معزز اراکین نے اس بات پر بائیکاٹ کیا تھا کہ چیف منسٹر صاحب نے ان کے ساتھ کوئی Commitment کی تھی، کوئی بات کی تھی اور وہ انہوں نے پوری نہیں کی، اس وقت چیف منسٹر صاحب اسمبلی میں موجود نہیں تھے اور میری ان کے ساتھ یہ Commitment تھی کہ میں یہ بات چیف منسٹر صاحب تک پہنچاؤنگا اور چیف منسٹر صاحب بیٹھے ہیں، میں نے چیف منسٹر صاحب کو یہ بات تین دفعہ Repeat کی ہے، میں نے تین دفعہ یہ بات کی ہے کہ اپوزیشن کے ارکان سے اگر آپ کی کوئی بات ہوئی ہے اور انہوں نے واک آؤٹ کیا تھا، تو یہ میری Commitment تھی، یہ اپوزیشن کے اراکین بیٹھے ہوئے ہیں، یہ میری Commitment تھی اور میں اپنی Commitment پوری کر چکا ہوں۔ سی ایم صاحب بیٹھے ہوئے ہیں، اگر انہوں نے کوئی Commitment کی ہے تو وہ بھی سامنے ہیں (قہقہہ) اور اگر ان سے کوئی بات ہے تو انہوں نے، میں اپنا کام پورا کر چکا۔ (قہقہہ)

جناب ڈپٹی سپیکر: جی سردار بابک صاحب۔

جناب سردار حسین: شکریہ سپیکر صاحب۔

(قطع کلامیاں)

جناب سردار حسین: بالکل سپیکر صاحب، څنګه چې منسټر انفارمیشن خبره وکړه، په دې هاؤس کښې هم په دې مسئله باندې واک آؤټ شوے وو او بیا منسټر

صاحب راغے ، نور منسټران صاحبان راغلل او بالکل شاه فرمان خان صحیح خبره وکړه چې هغوی هم دا Commitment کړے وو چې مونږ به چیف منسټر صاحب ته خبره وکړو۔ چونکه نن دلته کښې سی ایم صاحب ناست دے ، چونکه سی ایم صاحب دلته ناست دے او د هغوی توجه مونږ لږه غواړو، په هغه ټائم باندې چې مونږ خبره کوله، ما هم خبره چې کوله سی ایم صاحب په هغې ټائم باندې موجود نه وو او مونږ ریکویسټ هم د حکومت نه دا کړے وو چې چونکه په دې هاؤس کښې د پی ټی آئی او د هغوی چې کوم Allied Political Parties دی، د هغوی میجارټی وه او دې هاؤس هغه مینډیټ تسلیم کړو۔ سی ایم صاحب ته هم زمونږ دا ریکویسټ دے چې په دې ټول ډسټرکټس کښې د وګوری سی ایم صاحب، زمونږ دا خواست دے ، زمونږ دا تجویز دے ، زمونږ دا درخواست دے چې څنګه په دې هاؤس کښې میجارټی اپوزیشن یا دې ټول Political Parties تسلیم کړې ده، پکار دا ده د جمهور هم روایات دی او د دې وطن هم روایات دی چې په کومه کومه ضلع کښې که د حکومت اکثریت دے ، هلته د ډیډک چیئرمین د حکومت وی، خواه که هغه ښځه کوی، خواه که هغه سړے کوی، نارینه کوی۔ په کومه کومه ضلع کښې چې د اپوزیشن اکثریت دے ، مونږ بیا هم دلته کښې چیف ایګزیکټیو صاحب ناست دے ، هغه خواست کولے شو چې پکار دا ده چې هلته هم د مینډیټ احترام وشی او که د اپوزیشن اکثریت وی نو د ډیډک چې کوم چیئرمین شپ دے ، پکار دا ده چې هغه اپوزیشن ته ورکړی نو مونږ به د حکومت او چیف منسټر صاحب ډیر زیات مشکور یو۔ سپیکر صاحب، مهربانی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ڈاکٹر مہر تاج روغانی صاحبہ۔

محترمہ مہر تاج روغانی (معاون خصوصی برائے سماجی بہبود): تهینک یو، مسټر سپیکر۔ زما خو د میډیکل فیلډ سره Related یو دغه دے Because my doctor's community asked me چې هغه دلته کښې Explain کړم۔ مخکښې قربانی راروانه ده And congo fever چې دے-----

(قطع کلامیاں)

جناب ڈپٹی سپیکر: میں یہ گزارش کرتا ہوں، Respectful submission ہے میری، جب آپ بات کرتے ہیں تو ادھر سے اگر کوئی اٹھتا ہے تو میں اس کو نہیں سنوں تو یہ بہت۔۔۔۔۔

(قطع کلامیاں)

جناب سردار حسین: جناب سپیکر صاحب! سی ایم صاحب د مونږ له جواب را کړی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ٹھیک ہے، سی ایم صاحب بھی آپ کو جواب دیتے ہیں اس کے بعد، ڈاکٹر روغانی صاحبہ نے پوائنٹ آف آرڈر پہ تقریباً پانچ دس منٹ پہلے مجھے کہا ہے۔

معاون خصوصی برائے سماجی بہبود: Excuse me میرا۔۔۔۔۔

جناب سردار حسین: جناب سپیکر!

معاون خصوصی برائے سماجی بہبود: ایک منٹ، ایک منٹ بابک صاحب! سن لیں And then you can have, you know، چیف منسٹر صاحب جواب دیدینگے، It's very important issue، قربانی آرہی ہے And congo fever کے already دو کیسز Diagnose ہوچکے ہیں، ایسا نہ ہو کہ خدانخواستہ Dengue fever کی طرح ہو جائے، تو پلیز یہ قربانی جو ہے، یہ Congo fever کا یہ ہے کہ یہ قربانی کا Cattle جو ہوتا ہے، وہ Cattle جب بیمار ہوتا ہے تو اس میں یہ ہوتا ہے، تو یہ قربانی کے وقت دیکھیں کہ وہ بیمار نظر نہ آئے۔ I mean you can't diagnose کہ اس میں ہے نہیں لیکن At least جب وہ Ill looking ہوگا، Sick looking، ایک تو یہ بات ہے۔ دوسرا یہ کہ، پلیز نگہت صاحبہ! سیریس ہوں، Next جو ہے تو جو ?What do you call it قصاب، And thing you know جو ان کو کاٹیں گے، ان کو کہیں کہ پلیز آپ کی انگلی کو اگر زخم لگے تو Even then it can spread، دو Already deaths ہوچکی ہیں، ایک ہمارے ڈاکٹر کی Death ہوگئی ہے کانگو سے، تو It's a serious issue، مجھے اسلئے اپنی ڈاکٹرز کمیونٹی نے کہا ہے کہ یہاں پہ سارے اسمبلی کے لوگ اپنے اپنے علاقے میں جائیں گے، چترال، بنوں، ڈی آئی کے، Everywhere so you can check it there کہ قربانی کے وقت یہ اینیمل وہ ہو اور جو وہ کرتے ہیں تو ان کو کٹ نہ لگے۔

Please this is very important. Thank you very much.

جناب ڈپٹی سپیکر: تمام معزز اراکین اسمبلی سے گزارش ہے کہ جس کے ذہن میں بھی کوئی بات ہے تو بار بار مناسب نہیں ہے کہ میں چیف منسٹر صاحب کو بار بار کہوں، آپ سب بات کر کے پھر اس کے بعد جو ہے Reply کیلئے میں چیف منسٹر صاحب کو کہونگا۔اس کے علاوہ، اس کے علاوہ۔۔۔۔۔

سردار اورنگزیب نلوٹھا: جناب سپیکر!۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی اورنگزیب صاحب، سردار اورنگزیب صاحب۔

سردار اورنگزیب نلوٹھا: سپیکر صاحب، میں مشکور ہوں آپ کا۔وزیر اعلیٰ صاحب بیٹھے ہیں، ان کی موجودگی سے فائدہ اٹھاتے ہوئے میں یہ گزارش کرنا چاہونگا وزیر اعلیٰ صاحب سے کہ جو یہ Confusion ابھی ابھی پیدا ہوئی ہے، ارباب اکبر حیات صاحب کو واک آؤٹ کرنا پڑا تو میرے خیال کے مطابق اگر یہ سٹینڈنگ کمیٹیاں بن جاتیں تو یہ صورتحال شاید نہ ہوتی، تو میں چیف منسٹر صاحب سے یہ گزارش کرونگا، آپ سے بھی کہ فوری طور پر سٹینڈنگ کمیٹیاں بنائی جائیں۔اگر کوئی رکاوٹ ہے، ہماری طرف سے کسی مدد کی ضرورت ہے تو ہم بھی اپنا تعاون پیش کرنے کیلئے تیار ہیں۔دوسرا چیف منسٹر صاحب سے جناب! میں یہ پوچھنا چاہونگا کہ آپ کے ایک منسٹر ہیں، ہم تو چلو دور کی بات ہے، میرے بھائی نے بات کی ڈی ایف او صاحب کے حوالے سے کہ اس نے زیادتی کی ہے تو منسٹر صاحب جو فارسٹ منسٹر ہیں جی، انہوں نے ایک چیف کنزرویٹر کا ٹرانسفر کیا ہے اور ادھر دوسرے چیف کنزرویٹر کو لگایا ہے تو ابھی تک وہ چارج اس نے نہیں دیا ہے، تو چیف منسٹر صاحب سے میں یہ پوچھنا چاہوں گا کہ اگر منسٹرز صاحبان کی پوزیشن اتنی کمزور ہے تو پھر، آپ نے کہا تھا کہ میری اسمبلی کا ہر ممبر جو ہے وزیر اعلیٰ ہوگا تو پھر ہماری کیا پوزیشن ہوگی؟ اس کی بھی برائے مہربانی آپ وضاحت کریں اور دوسرا جناب! یہ سٹینڈنگ کمیٹیوں کے حوالے سے کہ مہربانی کر کے اس کا اعلان کریں۔ تیسری بات جو اپوزیشن والے ہم سب مطالبہ کر رہے ہیں آپ سے، اگر کرنا ہے تو، چیف منسٹر صاحب! میں آپ کی طرف بات کر رہا ہوں، چونکہ یہ بار بار اسمبلی کا جب بھی اجلاس ہوا ہے تو ہم اس میں روتے پیٹتے رہے ہیں، اگر آپ نے ڈیڈک کمیٹیوں میں اپوزیشن سے کوئی ممبران لینے ہیں تو اعلان کر دیں، نہیں لینے ہیں تو ہمیں بتا دیں کہ میں نہیں لیتا ہوں، ہم آپ سے لڑائی بھی تو نہیں کر سکتے، آپ کے پاس اختیار ہے۔ یہ گزارش آپ سے ضرور کرینگے کہ اگر آپ سب جماعتوں کو، اپوزیشن کو ساتھ لیکر چلیں گے تو آپ کیلئے

آسانی ہوگی۔ اگر آپ اپوزیشن کے ساتھ ٹکراؤ پیدا کرینگے تو یقیناً آپ کیلئے مشکلات ہونگی۔ ابھی جو میں نے بات کی ہے، آپ کے منسٹر صاحب کے ساتھ زیادتی ہوئی ہے تو ہم اس کے ساتھ ہیں، آپ کے ساتھ ہیں اور جہاں تک آپ کے ساتھ ہمیں تعاون کرنے کی ضرورت پڑی تو ضرور ہم آپ کا ساتھ دینگے۔ آپ بھی مہربانی کرکے اپوزیشن کا خیال رکھیں، یہ آپ کیلئے بہتری ہوگی۔ بڑی مہربانی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: محترمہ زرین ضیاء، زرین ضیاء صاحبہ۔

محترمہ زرین ریاض: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِیمِ۔ جناب سپیکر! میرے معزز ایم پی اے صاحب منور خان صاحب بار بار اس بات کو کر رہے ہیں کہ ڈیڈک خواتین سے لے لی جائے۔ یہ ہماری گورنمنٹ کی پالیسی ہے اور سی ایم صاحب موجود ہیں، میں اس ایوان کے پلیٹ فارم سے یہ بات کرنا چاہتی ہوں کہ ایسی کوئی Commitment ان کے ساتھ نہیں ہوئی ہے اور خواتین کے حوالے سے میں سمجھتی ہوں جناب سپیکر، آج تک ڈسٹرکٹ لکی مروت میں جتنی بھی ڈیویلپمنٹ ہوئی ہے، وہ Zero percent ہے، انہی کا حلقہ PK-74 حلقہ میرا ہے، سرکی میچن خیل کا میں نے اس دن وزٹ کیا، اس گاؤں کے چار گاؤں ہیں اور وہاں پہ آج بھی انہی کے جھنڈے لگے ہوئے ہیں۔ میں وہاں گئی ہوں اور اسی گاؤں کے چار گاؤں میں ایک بھی ٹیوب ویل نہیں ہے، ایک ٹیوب ویل ہے جو خراب پڑا ہوا ہے اور انہی کے لوگ میرے آگے رونے پہ مجبور ہوئے۔ آپ ہی کو ووٹ دیا ہے، آپ نے کیسی ڈیویلپمنٹ کی ہے؟ آج تک ان لوگوں کو پانی، پینے کا پانی تک نہیں دیا؟ تو ایسے میں سی ایم صاحب کے نوٹس میں لانا چاہتی ہوں کہ آپ لوگ جو بار بار ایک بات کرتے ہیں جناب سپیکر کہ خواتین سے لے لی جائے، میرے خیال میں یہ ایک حلقہ Represent کرتے ہیں اور ایک Reserved seat پہ جو خاتون آتی ہے، وہ چار Elected MPAs ووٹ دیتے ہیں تب وہ Reserved seat پہ آتی ہے تو یہ جواب میں نے انہیں پہلے بھی دیا تھا اور آج پھر بھی دے رہی ہوں کہ خاتون بہت زیادہ اچھا کام کر سکتی ہے ایک Elected MPA سے۔ Thank you so much.

(تالیاں)

جناب ڈپٹی سپیکر: میڈم ملیحہ تنویر۔

محترمہ نگہت اورکزئی: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی نگہت یاسمین اور کزئی، نگہت یاسمین اور کزئی صاحبہ۔

محترمہ نگہت اور کزئی: جناب سپیکر صاحب، آپ کا بہت شکریہ۔ ایک تو سی ایم صاحب چونکہ یہاں پہ بیٹھے ہوئے ہیں تو ان کی موجودگی کا فائدہ لیتے ہوئے میں یہ کہونگی کہ میرے موبائل پہ آٹھ، نو، دس میسجز آچکے ہیں، سر، یہ تنقید برائے تنقید نہیں ہوتی، میں نے اپنی پہلی تقریروں میں بھی یہ کہا ہے۔ جناب عالی، یہاں پہ میں آپ کی وساطت سے سی ایم صاحب کے نالج میں یہ بات لانا چاہتی ہوں کہ سی ایم صاحب! بہت سی جیلیں ایسی ہیں، خدا کیلئے آپ اپنا، جو آپ کا منسٹر ہے، وہ وہاں پر بھیجیں اور وہاں پہ وہ لوگ جو ہمارے معصوم لوگوں کو قتل کر رہے ہیں، جو قاتل سفاک لوگ جن کو عدالتیں پکڑ کر جیلوں میں بھجوا رہی ہیں جناب سپیکر صاحب، آپ کے توسط سے میں یہ ریکویسٹ کرتی ہوں کہ ان کے پاس، میں آپ کے نالج میں لانا چاہتی ہوں کہ ان کے پاس باقاعدہ طور انٹرنیٹ، ان کے پاس باقاعدہ طور پر موبائل ٹیلی فون، ان کیلئے باقاعدہ کھانا پینا الگ، اور جناب سپیکر صاحب، یہ چیز ہمارے معاشرے میں ایک بہت بڑا بگاڑ پیدا کر رہی ہے۔ یہ آپ نہ سمجھیں کہ ہر وقت نگہت اور کزئی اٹھتی ہے اور وہ کسی چیز کو پوائنٹ آؤٹ کرتی ہے کیونکہ ہم سٹریٹس کے لوگ ہیں، ہم آپ کے نالج میں صرف لا سکتے ہیں، ایسا نہ ہو کہ خدانخواستہ کل کوئی اور ناخوشگوار واقعہ ہو اور جناب سپیکر صاحب، ایک ایسی جیل میں ایک سولر چارجر کہاں سے آ گیا؟ وہ کسی وقت جب آپ سے میں بات کرونگی تو میں آپ کو بتاؤنگی کہ سولر چارجرز کہاں سے آتے ہیں اور کیسے ملتے ہیں؟ تو جناب سپیکر صاحب، آپ اپنے 'جیلرز' کو اور جو بھی سپرنٹنڈنٹس ہیں، ان کو یہ انفارم کر دیں کہ ان کے پاس یہ موبائل فون، ان کے پاس یہ سولر چارجرز، ورنہ یہاں پہ بہت بڑا مطلب Mess پھیلنے والا ہے KPK کے حوالے سے، تو وہ ہم سی ایم صاحب کے صرف نالج تک بات لاتے ہیں۔ دوسری میری بہن نے بات کی ہے ڈیویلپمنٹ کی، تو میں بڑی معذرت سے ان سے بات کرونگی کہ وہاں پہ ان کی بہن All in all تھی اور ان کو اربوں روپے کے فنڈز وہاں پر دیئے گئے تھے تو یہ اپنی بہن سے پوچھیں کہ وہ فنڈز کہاں چلے گئے (تالیاں) اور وہ فنڈز کہاں پہ لگائے گئے اور وہ کیسے گئے؟ تو ابھی ایک بہن جب چلی گئی تو دوسری بہن آ گئی تو وہ یہ کہتی ہے کہ نہیں، لیکن میں سمجھتی ہوں کہ وہاں پر کام ہوا ہے، اے این پی نے جو

فنڈز ان کو دیئے تھے، وہ باقاعدہ طور پر ان کی بہن صاحبہ نے وہاں پر لگائے ہیں اور یہ محترمہ تو وہاں پر ہوتی ہی نہیں ہیں، یہ تو اسلام آباد میں ہوتی ہیں تو ان کو اس علاقے کا کیا پتہ؟ تھینک یو، جناب سپیکر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ملیحہ تنویر صاحبہ، ملیحہ تنویر۔

محترمہ زرین ریاض: سپیکر صاحب! میں جواب دینا چاہتی ہوں۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ملیحہ تنویر صاحبہ، ملیحہ تنویر صاحبہ۔ آپ پلیز ملیحہ تنویر۔

محترمہ ملیحہ تنویر: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ تھینک یو، جناب سپیکر۔ میں سب سے پہلے، اتنی دفعہ واک آؤٹ ہماری اپوزیشن کر چکی ہے، سب سے پہلے کوئسچن میں ان سے یہ پوچھنا چاہتی ہوں کہ کیا آئین میں ایسا کچھ آرٹیکل ہے کہ جس میں ڈیڈک عورتوں کو نہیں دی جاسکتی اور صرف مردوں کیلئے ہے اور آیا یہ جو آپ کے اعتراضات ہیں، یہ اور کسی میل ممبر کیلئے بھی ہیں کہ ڈیڈک دی جائے یا یہ ہم صرف ان تین عورتوں کیلئے آپ کا جو تنازعہ بنا ہوا ہے، صرف تین عورتوں کو ڈیڈک دینے پر ہے؟ اور ایک چیز جناب سپیکر، جہاں تک کام کے حوالے سے میں بات کرونگی، میں پچھلے دو مہینوں سے ڈسٹرکٹ مانسہرہ کو Cover کر رہی ہوں، ہر تحصیل، ہر یونین کونسل اور ہر اس U/C کا میں نے وزٹ کیا، میں نے اوپن کچہریاں لگائیں اور آج مانسہرہ کا کوئی بھی پیپر آپ پڑھیں یا ہماری سائڈ کا کوئی بھی آپ اخبار اٹھا کر لے لیں تو وہ یہ کہتے ہیں کہ اس سے پہلے نہ اتنی بہتر ڈیڈک چیئرپرسن آئی ہے اور نہ آئیگی لیکن اس میں یہ کہتی ہوں کہ عورت اور مرد کا اس میں کیا Difference ہے، مجھے تو یہ سمجھ نہیں آتی کہ ان لوگوں نے اتنا ایشو تین عورتوں کے اوپر بنایا ہے کہ ہر روز ان کا کام ہی کوئی نہیں ہے کہ اٹھتے ہیں اور روز واک آؤٹ کر کے چلے جاتے ہیں، آیا یہ اعتراض صرف ہم ان تین عورتوں پر ہے اور آیا ہمارا قانون یا آرٹیکل ہماری اس بات کی کانسٹی ٹیوشن اجازت دیتا ہے کہ عورتوں کو ڈیڈک نہیں ملنی چاہیئے، Kindly اس کو ذرا کلیئر کریں۔ تھینک یو۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ جی۔ نماز کا وقفہ۔

(اس مرحلہ پر ایوان کی کارروائی نماز عصر کیلئے ملتوی ہوگئی)

(وقفہ کے جناب ڈپٹی سپیکر مسند صدارت پر متمکن ہوئے)

جناب سردار حسین: پوائنٹ آف آرڈر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی سردار بابک صاحب۔

جناب سردار حسین: سپیکر صاحب، زه ستا سو په نوټس کښې هم خبره راوستل غواړم او د حکومت په نوټس کښې هم دا خبره راوستل غواړم چې لوئې اختر راروان دے او سپیکر صاحب، کله هم په ټول ملک کښې او بیا خصوصاً زمونږ په صوبه کښې دا لوئې اختر چې د قربانو اختر وی او چې کله بیا لوئې اختر ته داسې شل ورځې یا پینځویشت ورځې یا څومره ورځې نزدې کیږی، بد قسمتئ نه مختلف تنظیمونه بروشرې چهاپ کړی، هغوی وال چاکنگ وکړی او هغه تنظیمونه په دې کلو کښې او په دې ټوله صوبه کښې د قربانو راغونډولو د پاره بیا د هغوی یو خپل ترتیب وی سپیکر صاحب، څرمنې، 'سوری' د قربانو چې کومې څرمنې وی، د هغې د راغونډولو د پاره بیا د هغوی خپلې طریقې چې دی، خپل طریقه واردات استعمالوی۔ سپیکر صاحب، دا په ریکارډ باندې پرته ده چې په ماضی کښې هم زمونږ حکومت هم دې څیز ته ډیر پام کړے وو، ډیره زیاته توجه ئے کړې وه او تر ډیره حده پورې دا څیز زمونږ په حکومت کښې کنټرول وو۔ اوس زمونږ، زما په نوټس کښې دا راغلې ده، په اخباراتو کښې هم راځی، د ډیرو تنظیمونو داسې بروشرز دی چې هغه دې کلی والو علاقو ته لیږی۔ سپیکر صاحب، اندیښنه داده چې هم دا چندې دی، دا څرمنې دی چې دا هغه تنظیمونو له ځی چې څوک دلته ترینګونه کوی، څوک دلته د امن و امان حالات خرابوی۔ زه د حکومت په نوټس کښې دا خبره راوستل غواړم چې د دې خلاف پکار دا ده چې عملی قدمونه پورته کړی او چې دا وال چاکنگ ئے کړے وی، بروشرې ئے چهاپ کړی وی او برائے نام ادارې ئے دلته کهلاؤ کړې دی، پکار دا ده چې حکومت په هغې باندې ایکشن هم واخلی، د هغې خلاف اقدامات هم وکړی او د دې سره سره میں صوبے کے علمائے کرام سے بھی یہ اپیل کرونگا کہ اسی مسئلے پر چونکہ تعلیم کی کمی ہے، شعور کی کمی ہے، اسی مسئلے پر اگر ساری قوم کی رہنمائی کریں اور وہ جس طرح مناسب سمجھتے ہیں، قرآن و سنت کے مطابق کہ کیا کیا جائے قربانی کی ان کھالوں کے ساتھ؟ تو میرے خیال میں صوبے کے بھی مفاد میں رہے گا، عوام کے مفاد میں بھی رہے گا لیکن اسی چیز کو بالکل مد نظر رکھنا چاہیئے کہ جو Individuals ہوتے ہیں، جو گروہ ہوتے ہیں، وہ گاؤں کے اور مضافات کے سادہ لوگوں سے قربانی کی کھالیں جمع کرتے

ہیں اور پھر ان مقاصد کیلئے استعمال کی جاتی ہیں تو ریکویسٹ ہوگی حکومت سے کہ اس پر پورا ایکشن لے لے۔ سپیکر صاحب، تھینک یو۔

جناب ڈپٹی سپیکر: ایجنڈے پہ آ جاتے ہیں، پھر اس کے بعد ان شاء اللہ آپ جتنا ٹائم مانگیں، میں دیدیتا ہوں۔ دو آئٹمز ہیں، بس پھر اس کے بعد۔

توجہ دلاؤ نوٹس ہا

Mr. Deputy Speaker: Syed Jafar Shah, MPA, to please move his call attention notice No. 97, in the House.

جناب جعفر شاہ: تھینک یو، جناب سپیکر۔ جناب والا، میں آپ کی وساطت سے ایوان کی توجہ ایک اہم مسئلے کی طرف دلانا چاہتا ہوں، وہ یہ ___ منی اسمبلی ___ وہ یہ کہ آج کل مارکیٹ میں کھلونا اسلحہ کی بھرمار ہے جس میں مقامی اور بیرونی ساختہ ایسے کھلونے بازاروں میں بچوں کو فروخت کئے جاتے ہیں، اس قسم کے کھلونے بچوں میں سعادت مندی، تحمل مزاجی اور علمی صلاحیتوں کو ختم کرنے میں معاون ثابت ہوتے ہیں جناب والا، اور ان کی شروع ہی سے مجرمانہ تربیت کا سبب بن کر ان کی نفسیات کو پر تشدد بنانے میں اہم کردار ادا کرتے ہیں، نیز اس قسم کے کھلونوں سے کھیلنے اور دیکھنے والے دونوں متاثر ہو جاتے ہیں۔ لہذا حکومت بذریعہ قانون سازی یا حکومتی اتھارٹی اس قسم کے کھلونوں کی تیاری، درآمد اور فروخت پر پابندی لگانے کے اقدامات پر سنجیدگی سے غور فرمائے۔

سپیکر صاحب، دا یقیناً ډیر اهم ایشو دے نن سبا مارکیټ کښې او که مونږه هر یو سړے وګورو، خپل کورونو کښې هم نو دا مسئله دې حد ته راغلې ده چې ماشومان بل څه په تې وی کښې یا په هغې کښې دا خبرې اووینی او بیا چې بازار ته لاړ شی نو هغوی بغیر د اسلحه نما کهلونې نه په بل شی باندې هغوی خوشحالیږی نه، نو د دې سره یقیناً د ماشومانو ذهن خو په دې وخت کښې چې هغه پرې راګنده شی نو بیا وروستو په هغوی باندې نفسیاتی طور د دې ډیر اثر کیږی۔ زما خیال دے چې حکومت ته به زمونږ دا ریکویسټ وی چې دوئ په سنجیدګئ سره په دې باندې غور وکړی چې څه طریقه هم کیدے شی چې دا مونږه Discourage کړے شو۔

محترمہ نگہت اورکزئی: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی نگہت اورکزئی صاحبہ۔

محترمہ نگہت اورکزئی: جس بات کی میرے Colleague نے یہاں پر توجہ دلاؤ نوٹس میں نشاندہی کی ہے جناب سپیکر صاحب، یہ بہت اہم مسئلہ ہے، یہ نہ صرف صوبے کا بلکہ پورے پاکستان کا مسئلہ ہے کہ جب بھی بچہ بازار جاتا ہے تو وہ بجائے کوئی دلکش یا کوئی اور کھلونا دیکھنے کے وہ یہی کہتا ہے کہ میں نے پسٹل لینا ہے یا میں نے کلاشنکوف لینی ہے یا میں نے کوئی اور ایسی چیز جو کہ اس کو Attract کرتی ہے، اس مجرمانہ اور اس طرف کہ جہاں پر ہم آج جس دور سے گزر رہے ہیں، میں بار بار نام نہیں لینا چاہتی لیکن بات یہ ہے کہ آج یہ دور اسی وجہ سے ہے کہ جتنی بھرمار ہوگئی ہے اور جناب سپیکر صاحب، یہ تمام ہمارے یہاں پر بھی بنتے ہیں لیکن ہمارے ہاں بننے کی یہاں پر فیکٹریاں اتنی زیادہ نہیں ہیں، یہ باہر سے، چائنا سے، وہاں سے لائے جاتے ہیں۔ چائنا ہمارا برادر ملک ہے لیکن جناب سپیکر صاحب، ایک سوچی سمجھی سکیم کے تحت یہ پاکستان میں اس قسم کا اسلحہ بچوں کے ہاتھوں میں، جونہی وہ تین سال کا ہوتا ہے یا چار سال کا ہوتا ہے تو اس کے ہاتھ میں اس کو گن یا اس کو پسٹل یا اس کو کلاشنکوف یا اس کو کوئی اور چیز یا توپ، اس قسم کی وہ چیزیں پکڑا دیتے ہیں اور بچہ بازار جاتے ہی اسی بات پر Insist کرتا ہے کہ میں نے یہ لینا ہے۔ جناب سپیکر صاحب، اس پر باقاعدہ طور پر قانون سازی ہونی چاہیئے کہ کوئی اور کھلونے بچوں کیلئے، دوسرے ایسے کھلونے جو ایجوکیشن کے لحاظ سے کوئی کمپیوٹر یا کوئی ایسی چیزیں جو ہیں، تو ان کو Attract کرنے کیلئے اگر ایسی چیزیں مارکیٹ میں لائی جائیں تو میرا خیال ہے کہ بچے ایک تو منفی سرگرمیوں سے باز رہیں گے بلکہ یہ جو آگے چل کر ہمارے لئے Problems create ہو رہے ہیں تو بہت حد تک اس کی روک تھام ہو جائیگی۔ تو اس پر اگر ہم کچھ قانون سازی کر لیں جناب سپیکر صاحب، تو یہ ہمارے لئے، ہمارے صوبے کیلئے، ہمارے پاکستان کیلئے یہ بہت اچھا اقدام ہوگا۔ تھینک یو۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ جی۔

جناب سردار حسین: سپیکر صاحب!

جناب ڈپٹی سپیکر: کال اٹینشن ہے جی، اس پر ذرا ڈیبیٹ میرے خیال میں، جی سردار بابک صاحب۔

جناب سردار حسین: شکریه، سپیکر صاحب۔ زه د جعفر شاه ډیره زیاته شکریه ادا کوم چې یوه ډیره اهمه نکته، یوه ډیره اهمه مسئله هغوی د حکومت په نوټس

کښې راوسته او سپیکر صاحب، حقیقت هم دا دے چې که مونږ وګورو، زه به دا اووایم چې د تیرو دیرشو کالو نه، پینځه دیرشو کالو نه چې دا څنګه ماحول جوړ شوے دے نو بیا هغې اثر داسې وکړو چې په د کانونو کښې که مونږه وګورو نو پټاخې پرتې وی او د هغې پټاخو په وجه باندې ډیرې سترګې ضائع شوې دی او یا دا چې کومې کهلونې دی، تاسو وګورئ کلاشنکوف په هغې کښې موجود وی، تماچه په هغې کښې موجود وی او سپیکر صاحب، دا ئے لا څه کوئ چې دلته د میډیا ملګری هم ناست دی، اوس وردیانې باقاعده، هغه جیکټې راوتی دی، چونکه ماشومان چې دی، زه دا ګڼم چې د هغوی د ذهنی او د جسمانی نشوونما د پاره انتهائی خطرناکه خبره ده، انتهائی خطرناکه خبره ده، پکار دا ده چې حکومت خو دې طرف ته پام هم وکړی سنجیدګئ سره، عملی قدم هم پورته کړی او بل طرف ته به زما خواست دا وی د هغه ټریډرز نه بلکه هغه مینوفیکچرز نه چې په ځائې د دې چې هغوی ټوپک جوړوی، په ځائې د دې چې هغوی تماچه جوړوی، په ځائې د دې چې هغوی کوټ جوړوی او یا هغه آلات جوړوی چې هغه د ماشومانو په ذهنی او جسمانی نشونما باندې ډیر غلط اثر کوی، مونږ به د هغه مینوفیکچر نه هم دا ډیمانډ کوؤ چې قلم د جوړ کړی، کتاب د جوړ کړی، ډائری د جوړه کړی، د سپورټس چې کوم Equipments دی، هغه د جوړ کړی نو دا ډیره اهمه نکته دوئ په نوټس کښې راوستې ده، پکار دا ده چې په دې باندې څنګه کیدے شی چې هغسې حکومت وکړی۔ سپیکر صاحب، مهربانی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: یوسف ایوب صاحب، پلیز۔

جناب یوسف ایوب خان (وزیر مواصلات و تعمیرات): شکریہ، جناب سپیکر صاحب۔ یہ ان کا کال اٹینشن نوٹس تو دراصل ہوم ڈیپارٹمنٹ کو نہیں پہنچا لیکن میں حکومت کی طرف سے کم از کم جو جعفر شاہ صاحب نے، اور کزئی صاحبہ نے اور بابک صاحب نے بات کی ہے، میں سو فیصد اتفاق کرتا ہوں۔ یہ واقعی ایک بہت غلط قسم کا Trend بچوں کو Weapons ان کے ہاتھ میں دینے پلاسٹکس کے اور یہ جو کھلونے ہیں، مینو فیکچرنگ انڈسٹری تو تقریباً پاکستان میں بدقسمتی سے بند ہو چکی ہے، مینو فیکچرز کو تو ہم منع بھی نہیں کر سکتے کیونکہ مینو فیکچرز غالباً چائنا میں بیٹھے ہوئے ہیں اور زیادہ تر یہ افغان ٹرانزٹ کے ذریعے سمگل ہو کے اس قسم کے چائنیز جتنے بھی یہ کھلونے اور یہ چیزیں ہیں، آتی ہیں، تو میں بالکل اتفاق کرتا ہوں، اس چیز کو بند

ہونا چاہیئے، ٹریژری بنچز اور اپوزیشن کی طرف سے جوائنٹ لیجسلیشن ہونی چاہیئے کہ کم از کم ہر وہ دکان جو اس قسم کے کھلونے بچوں کو غلط راستے پر لگانے کیلئے فروخت کر رہی ہے، اس پر پابندی ہونی چاہیئے، Ban ہونی چاہیئے اس کی Sale پر، ہم اس چیز پر اتفاق کرتے ہیں۔

جناب ڈپٹی سپیکر: سید جعفر شاہ صاحب، پلیز۔

جناب جعفر شاہ: میں شکریہ ادا کرتا ہوں منسٹر صاحب کا کہ اس پر ایکشن لے لیں اور میری سپیکر صاحب سے ریکویسٹ ہوگی کہ اس پر متعلقہ منسٹری کو ہدایت دیدیں کہ وہ جلد از جلد اس پر لیجسلیشن کا عمل شروع کرے تو بہتر ہوگا۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ جی۔

جناب حبیب الرحمان (وزیر زکواۃ، عشر، اوقاف، حج و مذہبی امور): جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی حبیب الرحمان صاحب، پلیز۔

وزیر زکواۃ، عشر، اوقاف، حج و مذہبی امور: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ سردار حسین ورور یو خبرې ته زمونږه پام رااوګرځولو، د قربانو د څاروو په باره کښې هغه یوه خبره وکړه۔ دا د قربانۍ څرمنې شریعت د دې د پاره ځان له مصرف دے او د هغې مصرفونو په بنیاد باندې خلق، خلق چې قربانی کوی او دومره پیسې خرچ کوی نو دا په دینی جذبه باندې خلق دا چل کوی، ډیرشې فلاحی ادارې دی په دې پاکستان کښې او په ټوله دنیا کښې دی، نن سبا هغه فلاحی ادارو له خلق، دارالعلومو له خلق څرمن ورکوی، د هغې پیسې ورکوی، دا بلډ ټرانسفیوژن سنټرو له خلق ورکوی، هیلتھ کیئر یونټس ته ورکوی، نورې فلاحی ادارې دی، هغې له خلق دا دغه ورکوی۔ دا دوئ د خپل وژن مطابق خبره کوی، مونږ په دې ملک کښې د فلاحی ادارو ضرورت ډیر محسوسوؤ ځکه زمونږه دا ملک ډیر غریب دے، دا فلاحی ادارې دی څنګه چې په ایجوکیشن کښې زمونږ سره چې کوم دے دا پرائیویټ سیکټر دے، که دا پرائیویټ سیکټر نه وے نو زمونږه دومره دغه نه وو، د دې وجې نه فلاحی ادارې چلول، د هغې دغه دینی مصرف هم دے، د دې وجې نه زه دې خپل ورور ته دا درخواست کوم چې دا په ځان باندې بوجه کوئ مه، دا خو د دینی مصرف د پاره ښه ده چې په کومه اداره باندې فلاحی د

هغوی یقین وی، هغې له خلق ورکوی بلکه زمونږه دارالعلومونه دا واحده اینجی او ده په ټول ملک کښې چې په کروړونو ماشومانو ته تعلیمونه ورکوی او د هغوی واحده ذریعه چې کوم دے نو دغه ده نو د دې وجې نه به دغه دا وی چې دا قسم دغه چې کوم دے نه دی پکار۔

<u>جناب سردار حسین:</u> سپیکر صاحب! دا سې ده چې د ډیرې لوئې بدقسمتئ نه زمونږ، یہ جو میرا خیبر پختونخوا ہے ان فلاحی اداروں میں، میں نے فلاحی اداروں کا ذکر نہیں کیا ہے، حالانکہ سکول بھی ایک فلاحی ادارہ ہے، میرا ہاسپٹل بھی ایک فلاحی ادارہ ہے، میں یہی چاہتا ہوں، میں کسی ادارے کا نام لینا نہیں چاہ رہا لیکن بہت سے ایسے ادارے ہیں جو فلاح کے نام پر ہمارے یہاں پر ان لوگوں نے تباہی مچائی ہے اور یہاں پر باقاعدہ وال چاکنگ ہو رہی ہے کہ یہ فلاں ٹریننگ کیلئے یا فلاں تربیت کیلئے ہم سے رابطہ کیا جائے تو ریاست کے اندر اداروں کی موجودگی میں، ریاست کے اندر یہ جو ہماری سیکورٹی فورسز ہیں، ان کی موجودگی میں اگر میں یہ کہوں کہ میرا پولیس سٹیشن بھی ایک فلاحی ادارہ ہے، ادھر بھی دینی چاہئیں نا، جو میرا مدرسہ ہے، جو میری مسجد ہے، اس طرح بھی ہو سکتا ہے لیکن میں ان چیزوں میں جانا نہیں چاہ رہا مگر صرف یہ کہ حکومت کے نوٹس میں یہ بات ہم لانا چاہ رہے ہیں کہ خدا کیلئے اس چیز کو ذرا وہ ہونا چاہیئے، ورنہ ہمیں پتہ ہے کہ جو جو ادارے فلاح کے نام پر یہاں پر تربیت دے رہے ہیں، یہ تشدد کو فروغ دے رہے ہیں یا مذہبی جنونیت کو وہ فروغ دے رہے ہیں تو میں اس کی طرف جانا نہیں چاہ رہا لیکن ضرور ہونا چاہیئے، اس پر ایک چیک ہونا چاہیئے اور یہ نہ ہو کہ اسی حکومت میں اس چیز کو ایک Legal cover مل جائے۔ اس پر سختی سے پابندی لگنی چاہیئے اور Scrutinize ہونا چاہیئے۔ اب یہ مسئلہ کون Clarify کرے گا کہ یہ فلاحی ادارہ ہے اور میں پھر بھی Repeatedly کہونگا کہ میں نام نہیں لینا چاہ رہا لیکن یہ بہت مشکل ہے کہ ہم یہاں پر بدقسمتی سے، کسی ادارے کو Scrutinize کیا جائے، اس کو یہ Consider کیا جائے کہ واقعی یہ ایک فلاحی ادارہ ہے۔ یہاں پر یونیورسٹیز موجود ہیں نا، وہاں پر بچوں بچیوں کی سکالرشپس دی جا رہی ہیں نا، پھر وہاں بھی دینی چاہئیں نا؟ جو جو مستند ادارے ہیں اگر وہاں پر قربانی کی کھالیں جو ہیں، وہ جا رہی ہیں تو میرے خیال میں ان پر شک و شبہ نہیں ہونا چاہیئے لیکن جہاں جہاں جا رہی ہیں، میں دوبارہ کہونگا کہ یہ صرف اسی

لئے میں نے بات کی کہ آپ لوگ اس چیز کا نوٹس لیں، جس طرح ممکن ہو سکے اس چیز کا تدارک ہونا چاہیئے۔

محترمہ نگہت اورکزئی: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی نگہت اورکزئی صاحبہ۔

محترمہ نگہت اورکزئی: جناب سپیکر صاحب، یہ جو مسئلہ قربانی کی کھالوں کا یہاں پر ہے اور باقاعدہ ہم بڑے بڑے پوسٹرز دیکھ رہے ہیں اور وہ کچھ تنظیموں کے حوالے سے ہیں تو جناب سپیکر صاحب، میں آپ سے ریکویسٹ کرتی ہوں اور آپ کے توسط سے تمام جو گورنمنٹ میں بیٹھے ہوئے لوگ ہیں اور ان سے بھی ریکویسٹ کرتی ہوں اور ظاہر ہے ہمارے اپوزیشن لیڈر صاحب یہاں پر بیٹھے ہوئے ہیں، میں ان سے بھی ریکویسٹ کرتی ہوں کہ یہ کھالیں جو ہیں، یہ کھالیں ان اداروں تک پہنچنی چاہئیں جیسے کہ کوئی یونیورسٹی ہے، کوئی ہاسپٹل ہے جناب سپیکر صاحب، ابھی جیسے آپ دیکھ لیں کہ جیسے بم بلاسٹ ہوا ہے، بم بلاسٹس ہوئے ہیں، وہاں پر کتنے ہی لوگ بے گھر ہو گئے ہیں، ہمیں پتہ نہیں چل سکتا کہ یہ کھالیں جب لوگ فروخت کرتے ہیں تو یہ کہاں پر جاتی ہیں؟ آیا ان کو کیسے استعمال کیا جاتا ہے؟ آیا ان سے ٹریننگ دی جاتی ہے، آیا ان سے کیمپس چلائے جاتے ہیں؟ تو جناب سپیکر صاحب، اگر یہ ہاسپٹلز اور خاص طور پر اگر گورنمنٹ اس کا کوئی ایسا سلسلہ چلا سکے اپوزیشن کے سینیئر لوگوں کے ساتھ بیٹھ کے، مل کے ایک ایسا نظام بنا دے کہ اس کا پیسہ ان Victims کو ملے جو کہ دہشتگردی کے یعنی بھینٹ چڑھ جاتے ہیں یا ان لوگوں کو جو نادار طلباء ہیں یا ان لوگوں کو جن کے پاس علاج کرنے کیلئے پیسے نہیں ہیں، تو میرا خیال ہے کہ جناب سپیکر صاحب، یہ ایک سسٹم بن جائے گا اور اس سے یہ ہو گا کہ وہ ہماری زکواۃ کا اور ہمارا وہ جو ایک اسلامی تشخص ہے، وہ بھی ہمارا جو ہے تو آگے صحیح طور پر چل سکے گا۔ تھینک یو، جناب سپیکر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ جی، شکریہ۔ جی مہتاب احمد خان عباسی صاحب، پلیز۔

سردار مہتاب احمد خان (قائد حزب اختلاف): تھینک یو جناب سپیکر، میں آپ کا مشکور ہوں کہ آپ نے مجھے وقت دیا۔ جو اس وقت ایک Issue raise کیا ہے، یہ درحقیقت ایک بڑا Important بھی ہے، ایک اہم اس کے پیچھے بڑا اسپرٹ بھی ہے اور سارا ملک جانتا ہے کہ قربانی کی کھالیں ایک بہت بڑا Source

of income ہیں ان تمام اداروں کیلئے جو ماضی میں ہمیشہ اپنا سوشل ریفارمز کا پروگرام چلاتے ہیں، چاہے وہ مساجد ہوں، چاہے وہ مدرسے ہوں یا وہ کہیں ہاسپٹلز بھی ہوتے ہیں اور بلاشبہ یہ فلاحی ادارے جو ہیں، ان کا بہت بڑا Source of income ہے قربانی کی کھالوں سے اور آپ سب جانتے ہیں کہ ملک بھر میں بہت بڑی تعداد میں جو ہے، وہ سالانہ کروڑہا روپے کے یہ جو Skins ہیں، یہ اکٹھے ہوتے ہیں۔ جو Issue raise کیا گیا، اس کی بھی ایک بہت بڑی Reason ہے اور Cause ہے کہ پچھلے کئی سالوں سے ہم نے دیکھا ہے کہ ملک میں ایسے ادارے بھی جو غالباً میرے علم میں ہیں تو ہمارے صوبے میں نہیں ہیں لیکن ملک کے دوسرے حصوں میں ایسی سیاسی جماعتوں نے اپنے ادارے بنائے ہوئے ہیں فلاحی اداروں کے نام پر، بہت بڑی تعداد میں وہ Fund raising کرتے ہیں۔ جہاں تک میں سمجھتا ہوں کہ ان تمام آرگنائزیشنز کو جو مسلمانوں سے یہ کھالیں Collect کرتی ہیں، یہ ان کی اخلاقی ذمہ داری ہے کہ وہ اس تمام آمدنی کو صرف اس ذریعے میں خرچ کریں جو ایک معاشرے کی اور مسلمان معاشرے کی بہتری کیلئے ہے، یہ ذمہ داری ہے ان کی، اخلاقی ذمہ داری ہے لیکن ہم یہ بھی جانتے ہیں کہ ہم جس دور سے گزر رہے ہیں، اس دور میں اسلام کے نام پر اللہ اکبر کر کے مسلمان کا گلہ بھی کاٹا جا رہا ہے، یہ بڑا افسوسناک دور ہے، ایسے مشکل حالات سے ہم گزر رہے ہیں۔ تو اس ضمن میں جو یہ Issue raise ہوا ہے، میں نہیں سمجھتا ہوں کہ اس میں کوئی لیجسلیشن جو ہے، وہ کامیابی سے کوئی کردار ادا کر سکتی ہے لیکن حکومت کی ذمہ داری یہ ضرور ہے کہ وہ آئندہ چند دنوں میں متواتر اپنے اشتہارات کے ذریعے، ٹیلی ویژن کے ذریعے، مقامی ریڈیوز کے ذریعے اپنے اس اعلان کا اعادہ کرے کہ وہ لوگوں کو Warn کرے کہ وہ اپنی جو کھالیں ہیں قربانی کی، وہ کسی ایسی تنظیم کے حوالے نہ کریں جس کا کردار مشکوک ہو اور جس کا تمام پروگرام جو ہے، وہ کسی مسلمان معاشرے یا انسانیت کے خلاف ہو، اس سے اپنے آپ کو بچائیں اور میں سمجھتا ہوں کہ ہر شخص اپنے قرب و جوار میں اچھی طرح جانتا ہے کہ کون لوگ مستحق ہیں، یہ بڑی عام سی بات ہے۔ ماضی میں ہمارے اس سارے وقت میں ہمیشہ یہ ہوتا ہے کہ لوگ اپنے قریبی جو ادارے ہیں، ان کو دیتے ہیں، مساجد ہوں، مدارس ہوں، یتیم خانے ہوں ان کو دیئے جاتے ہیں تو لیجسلیشن تو شاید میرا خیال ہے کوئی اتنی کارآمد نہیں ہوگی کیونکہ ماضی میں بھی بہت قانون سازی ہوتی رہی ہے لیکن حکومت متواتر وارننگ عوام کو دیتی رہی اشتہارات کے ذریعے تو

میرے خیال میں یہ بڑا مؤثر ہو گا اور یہ اسمبلی بھی ایک ریزولیوشن پاس کر سکتی ہے جو کہ تمام صوبے میں وارننگ دے سکتی ہے یا لوگوں کو انتباہ کر سکتی ہے، ان کو اس بارے میں ہوشیار کر سکتی ہے، تو یہ ایک Workable مجھے بات لگتی ہے لیکن میری سمجھ میں نہیں آتا کہ حکومت قانون سے کیسے روکے گی اس بات کو؟ اگر کرنا چاہے اور مؤثر طریقے سے کر سکے تو یہ بھی بڑی اچھی بات ہو گی، اس سے بھی میں اختلاف نہیں کرنا چاہتا لیکن اس پر عملدرآمد کرنا اصل میں اہم بات ہو گی۔ اگر حکومت میکنزم اپنے سامنے رکھے اور اسے عوام کو بتا سکے تو میں سمجھتا ہوں کہ یہ قانون سازی کرنا بھی ایک مؤثر بات ہو سکتی ہے۔ بہت شکریہ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب حبیب الرحمان صاحب۔

وزیر زکواۃ، عشر، حج، او قاف و مذہبی امور: میں اپنے لیڈر آف دی اپوزیشن کا بہت مشکور ہوں کہ اس نے ایک بہت Balanced بات کہی ہے، میں ان سے اتفاق کرتا ہوں لیکن میرے بھائی نے جو اشارہ کیا ہے، یہاں پر بہت سارے ادارے ہیں، حکومت ہے، آئی بی ہے، انٹیلی جنس ہے، یہ ادارے پہلے سے بھی کوشش کرتے ہیں، ابھی حکومت کو چاہیئے کہ وہی ادارے جو قربانی کی کھالوں کے اندر کوئی اور دہشتگردی پھیلانا چاہیں تو یہ حکومت کی ذمہ داری ہے اور پہلے سے، مشرف کے دور سے لیکر آج تک سارے درالعلوم کا جو حشر ہوا ہے، یہ بیرونی، انٹرنیشنل ورلڈ جو امریکہ ہے یا جو مغربی لابی ہے تو اس Cover کے اندر انہوں نے یہ دہشتگردی کو پھیلانے کیلئے، جتنی بھی اسلامائزیشن یہاں ہو رہی ہے، اس کی مخالفت میں ڈرون حملے کر رہے ہیں، یہ درالعلوم پر اٹیک کر رہے ہیں، بہت سارے اداروں نے، ہماری حکومت تو ویسے ہی امریکہ کی پٹھو حکومت تھی پہلے مشرف کے دور میں، انہوں نے بہت سارے دار لعلوم کی سکریننگ بھی کی ہے، جو کوئی بھی اس قربانی کی کھالوں کو دہشتگردی کیلئے استعمال کرتے ہیں، وہ ملک دشمن ہیں، وہ اسلام دشمن ہیں لیکن فلاحی اداروں کیلئے یہ بہت ضروری ہے اور یہ ایک دینی فریضہ ہے۔ لوگ اپنی اپنی طبیعت کے مطابق جس کسی پر اعتماد ہو، کوئی درالعلوم کو دیتا ہے، کوئی مسجد کو دیتا ہے، کوئی فلاحی اداروں کو دیتا ہے، کوئی ہسپتالوں کو دیتا ہے، کوئی یہ بلڈ ٹرانسفیوژن جو سنٹرز ہیں، ان کو دیتے ہیں تو یہ طریقہ بند نہیں ہونا چاہیئے اور اس میں تمیز

کرنی چاہیئے، معلومات کرنی چاہیئے کہ جو لوگ قربانی کی کھالوں کو یا اور چندوں کو دہشتگردی کیلئے استعمال کرتے ہیں، ہم اس کے سخت مخالف ہیں، یہ نہ اسلام کی خدمت ہے، نہ پاکستان کی خدمت ہے۔

Mr. Acting Speaker: Thank you, ji. Mr. Muzaffar Said, MPA, to please move his call attention No. 99, in the House. Muzaffar Said, please.

جناب مظفر سید: شکریہ، جناب سپیکر صاحب۔ بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ میں آپ کی توجہ ایک فوری اور مفاد عامہ کے اس اہم مسئلے کی جانب مبذول کرانا چاہتا ہوں، وہ یہ کہ پچھلی حکومت کے دوران عوامی شکایات کے تناظر میں پرائیویٹ سکولز کو نکیل ڈالنے کیلئے پرائیویٹ ریگولیٹری اتھارٹی بنائی گئی تھی۔ پرائیویٹ سکولوں کے مالکان نے اس اتھارٹی کے قیام کی شدید مخالفت کی تھی، تعلیم کے نام پر کروڑوں روپے کمانے والے سرمایہ داروں نے اس اتھارٹی کا گلہ گھونٹ دیا ہے۔ اب خدا جانے اس اتھارٹی کی اتھارٹی کہاں ہے، لہذا اس مسئلے پر بحث کی اجازت دی جائے۔

جناب سپیکر صاحب، هر چا ته معلومه ده چې زمونږ صوبه بالخصوص غریبه صوبه ده، د وسائلو کمے دے او خاصکر ایجوکیشن ته چې په بجټ کښې کوم فنډ ریلیز کیږی او'ایلوکیټ' کیږی، هغه کم دے۔ د هغې باوجود سسټم روان دے او خاصکر پرائیویټ سیکټر کښې ادارې دغه بوجه زمونږ سره کموی، خپل وسائل استعمالوی او د خپل هیومن ریسورس سره هغه کار کوی او ډیر ښه Output دے د هغې، مونږ له پکار دی چې هغه Encourage کړو، مونږ له پکار دی چې د هغې سره Coordinate کړو، مونږ له پکار دی چې د هغوی د ټریننګ بندوبست وکړو او پکار دی چې مونږ هغوی په دغه سیکټر کښې Facilitate کړو۔ زه وایم چې په دې'بل' کښې شاید چې د دې جذبه هغه به ډیره نیکه وه، شاید چې د دې هغې کښې به څه ریفارمز هم وو، هغه هم ورک شو، د هغې هم پته نه لګی نو غواړم دا چې منسټر صاحب او ډیپارټمنټ په هغې کښې څه پرفارمنس کوی، څه کوی لګیا دی او د هغه خلقو څه دادرسی مونږ کولے شو؟ او دا چې په کوم سپرټ باندې دا ریګولیټری اتهارټی جوړیده نو چې هغه مزید Expedite شی او په هغې کښې ښه ریفارمز وشی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی مسٹر عاطف خان، منسٹر ایجوکیشن۔

جناب احمد خان بہادر: جناب سپیکر! په دې باره کښې زما هم يو دوه ګزارشات دی۔

جناب ډپټی سپیکر: ښه جی ټهیک شوه۔ يو منټ Excuse me۔ سردار احمد خان بهادر۔

جناب احمد خان بہادر: تهینک یو، مسټر سپیکر۔ سر، زما ورور ډیر اهم خبرې طرف ته توجه راواړوله د هاؤس، حقیقت دا دے چې پرائیویټ سکولونه يو ډیر لوئې کردار او يو اهم Role ادا کوی زمونږ په موجوده حالاتو کښې او زمونږ ایجوکیشن سسټم بالکل ډیر خراب حالت طرف ته روان دے خو د دې سره سره ډیرې خبرې داسې دی جناب والا! چې ګورنمنټ له پکار دی چې هغې طرف ته توجه ورکړی۔ يو خو پرائیویټ سکولونه زیات تر چې کوم فیسونه دوئ اخلی د ماشومانو نه، هغه ایډوانس اخلی Even د چهټیانو، د ګرمئ د چهټیانو د هغې دوه درې میاشتو فیس هم د ماشومانو نه ایډوانس اخلی، په هغه فیس کښې هغوی ټیوشن فیس هم اخلی، په هغې کښې هغوی جنریټر فیس هم اخلی، په هغې کښېOther charges هم اخلی، په هغې کښې هغوی لائبریری هم اخلی، بلها چارجز په هغې کښې Include دی۔ سره د دې جناب والا! چې هغوی هغه جنریټر نه چلوی، سره د دې چې د هغې ضرورت نه وی، د چهټیانو په دوران کښې دټیوشن فیس ضرورت نه وی، د چهټیانو دوران کښې د جنریټر فیس ضرورت نه وی، چهټیانو دوران کښې د لائبریری فنډ د دې خبرو مبرو ضرورت نه وی خو د هغې باوجود هغه باقاعدګئ سره اخلی او مونږ سره داسې ډیر سکولونه شته چې هغه ډیر نامی ګرامی سکولونه دی او په ټول پاکستان کښې ئے Chain دے د هغوی، په مردان کښې هم د هغوی برانچز شته او ما هغه بله ورځ يو کال اټینشن په هغې باندې راؤړل غوښتل هم خو ما ته موقع ملاؤ نه شوه، جناب والا! مهربانی د وکړی دې طرف ته د ډیره زیاته توجه ورکړے شی او سره د دې چې ماشومانو ته د ښښکلو اوبه نه ورکوی۔ د سپریم کورټ، د هائی کورټ يو فیصله راغلې وه چې دوه ماشومان سبق وائی، يو ماشوم به Half fee ورکوی او يو کس به پوره فیس ورکوی یا داسې چې 'کزنز' وی نو په هغې باندې څه عملدرآمد هم نشته نو چې کله عاطف خان د دغې جواب ورکوی نو مهربانی د وکړی په دې باندې د هم لږه روشنی واچوی۔ تهینک یو، مسټر سپیکر۔

راجہ فیصل زمان: سپیکر صاحب!

جناب ڈپٹی سپیکر: راجہ فیصل زمان پلیز، راجہ فیصل زمان۔

راجہ فیصل زمان: سر! بس منسٹر صاحب سے یہی ریکویسٹ کرنی ہے کہ انہوں نے کالجز کو بیچ میں لایا، اس میں میڈیکل کالجز کو بھی لائیں کہ اس میں وہ جتنی فیسز لیتے ہیں، اس پر کوئی چیک اینڈ بیلنس نہیں ہے، کسی سے آٹھ لاکھ لیے، کسی سے دس لاکھ لیے، کسی سے پندرہ لاکھ لیے اور یہ چلو کالجز کی حد تک یا سکولز کی حد تک، وہ تو بہت Low level ہے لیکن جہاں اتنا بڑا ہو رہا ہے، اس کو بھی Net میں لایا جائے، جہاں اتنا اچھا کام کر رہے ہیں تھوڑا سا اور اچھا کام کر لیں۔

جناب شاہ حسین خان: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: مسٹر شاہ حسین، پلیز۔

جناب شاہ حسین خان: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ سپیکر صاحب، زما دا خبره هم د دې سره لږه Related ده. دا سې ده جې چې په ننني 'مشرق' اخبار کښې يو بيان راغلے دے چې پی ډی اے يو فيصله کړې ده او په حيات آباد کښې هغوی گيسټ هاؤسز بند کړل او نورې چې کومې کمرشل ادارې دی، هغه بندوی، دا بنائسته خبره ده، ټهيک خبره ده ځکه ديکښې د هائی کورټ فيصله هم شته خو دا ده چې د دې سره تعليمی ادارې هلته چې کوم سکولونه دی، کالجونه دی، د هغوی د بندولو هم دوئ کوشش کوی او د هغې د پاره ئے وينا کړې ده حالانکه جی تعليم خو کمرشل نه دے، دا خو سوشل سروسز مهيا کوی جی. بل دا چې يواځې په حيات آباد کښې نه په دې پرائيويټ بنګلو کښې په اسلام آباد کښې، په ايبټ آباد کښې، په لاهور کښې، په کراچئ کښې هم پرائيويټ بنګلې ئے اخستې دی په کرايه باندې او د هغې نه ئے سکولونه او کالجونه جوړ کړی دی نو دا يواځې په حيات آباد کښې نه ده، دې سره کم ازکم بيس پچيس هزار ماشومان Suffer کيږی چې کله دا سکولونه يا دا کالجونه په حيات آباد کښې چې کوم دی، دا بند شی نو دا ماشومان به بيا چرته ځی؟ لهذا جی دوئ چې دا کومه فيصله د کمرشل باره کښې کړې ده چې کوم گيسټ هاؤسز بندوی، دا ټهيک ده يا نور څه، خو سکولونه د کم ازکم نه کوی ځکه هلته کښې ورسره پلاټونه هم دی، يا د هغه

پلاټونه ورله ورکړی چې دوئ پکښې ځان له سکولونه جوړ کړی۔ په دیکښې د اسمبلئ قرارداد هم دے ، په 2006 کښې خالد وقار چمکنی پیش کړے وو او اسمبلئ پاس کړے هم دے ، په هغې قرارداد د عملدرآمد وشی او دا سکولونه د جی نه بندوی ځکه چې ما شوما ن به Suffer شی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ جی۔جی عنایت اللہ خان صاحب۔

جناب عنایت اللہ (وزیر بلدیات،انتخابات ودیہی ترقی): بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ سر، ویسے یہ پشاور ڈیویلپمنٹ اتھارٹی نے جو Drive شروع کی ہے اور Residential areas کے اندر جتنی بھی Activities ہیں Otherthan residential purpose،Residential plots جو ان کو الاٹ ہوئے ہیں،ان کے ساتھ باقاعدہ ایک Agreement ہوتا ہے کہ آپ اس پلاٹ کو خالص رہائش کیلئے استعمال کرینگے، کسی سکول کیلئے، کسی Other purpose کیلئے استعمال نہیں کرینگے۔ یہ جو سکولز کھولے ہیں، گیسٹ ہاؤسز کھولے ہیں، یہ اس بنیادی Agreement کی Violation ہے اور یہ Basically جو وہاں کے Residents ہیں،ان کا مطالبہ ہوتا ہے، یہ کورٹس میں بھی وہی لوگ جاتے ہیں۔(مداخلت) Let me respond then بات کر سکتے ہیں،آپ نے ویسے ہی پوائنٹ آف آرڈر پر بات اٹھائی ہے ورنہ مناسب تو یہ تھا کہ Important چیز تھی، آپ اس کو کال اٹینشن نوٹس پر یا کسی ایڈجرنمنٹ موشن پر لے آتے تاکہ اس پر Properly department کا Response آتا لیکن جو میرے علم میں ہے ابھی تک،وہ یہ ہے کہ ہم نے،اوراس پر ہائی کورٹ کا Decision بھی آگیا ہے،ان کی یہ بات بالکل درست ہے کہ سکول اس حوالے سے بہت زیادہ Sensitive ہے لیکن ظاہر ہے جو Current ان کے جو Agreements ہوئے ہیں،ان کے جو Agreements ہوئے ہیں،اس شرائط کے اندر جو پلاٹس ان کو الاٹ کئے گئے ہیں،ٹاؤن کے اندر جس کو پلاٹ الاٹ کیا گیا ہے،حیات آباد کے اندر، اس کے اندر ان کو اجازت نہیں ہے کہ اس میں سکول کھولے اور اگر اس ایریا کے اندر سکولوں کیلئے الگ پلاٹس مختص ہیں، سکولوں کیلئے، ہسپتالوں کیلئے الگ پلاٹس مختص ہیں،اس کا اپنا ایک Procedure ہے اور اس Procedure کے مطابق دیا جاتا ہے،اسلئے یہ جو ہر گلی اور ہر محلے کے اندر سکول کھولا جاتا ہے اور پھر وہاں کے رہائشی اس پر Complaint کرتے ہیں تو یہ وہی سلسلہ ہے لیکن میں اس کو بہرحال Examine

کر سکتا ہوں، میں یہ نہیں کہتا کہ میری جو Statement ہے، یہ فائنل ہے لیکن بہر حال اس کو جو یہ Current rules ہیں،اس کی روشنی میں دیکھا جائے گا جو حیات آباد ڈیویلپمنٹ اتھارٹی کے یا حیات آباد ٹاؤن کے جو رولز ہیں، جن رولز کے تحت ان کو پلاٹس الاٹ ہوئے ہیں اور اگر اس کے اندر وہ اس کے ساتھ چل رہے ہیں تو ٹھیک ہے،اس کے باہر ہے تو پھر اس کیلئے تو Rules amend کرنے پڑینگے یعنی میں نہیں سمجھتا کہ Current rules کے اندر ان کیلئے گنجائش ہے،البتہ میں نے ان سے یہ کہا ہے کہ آپ سکولز کو اس وقت نہ چھیڑیں، سکول سے پہلے آپ دوسرے جو گیسٹ ہاؤسز ہیں، بیوٹی پارلرز ہیں اور دوسری جو Activities ہو رہی ہیں، پہلے آپ ان کے خلاف Drive چلائیں، سکول کو آخر میں رکھیں۔ تھینک یو، سر۔

<u>جناب ڈپٹی سپیکر:</u> جی عاطف خان صاحب، پلیز۔

<u>جناب محمد عاطف (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم):</u> بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ یہ ریگولیٹری اتھارٹی کے حوالے سے جو بات ہو رہی ہے، پچھلی گورنمنٹ میں یہ ایک بل آیا تھا اسمبلی میں اور وہ پاس نہ ہو سکا اور وہ بھیجا گیا تھا سلیکٹ کمیٹی کو تو اس وجہ سے کیونکہ پھر میرے خیال میں یہ حکومت کے کوئی آخر دن تھے شاید مہینہ یا بیس دن یا جو بھی تھے تو آخری دنوں میں یہ لایا گیا تھا اور اس وجہ سے یہ پاس نہ ہو سکا، تو اس کیلئے پھر ہمیں دوبارہ اس کو Initiate کرنا پڑے گا یہ اتھارٹی، لیکن اس میں میں ایک دو چیزوں کی Clarification دینا چاہتا ہوں، جو یہاں پر کچھ ممبران نے خدشات کا اظہار کیا، بالکل ٹھیک ہے کہ پرائیویٹ سکولز والے، فیسز بھی کچھ اداروں کی زیادہ ہیں اور کچھ مسئلے مسائل بھی ہیں ان کے، لیکن ہمیں یہ چیز بھی دیکھنی چاہیئے کہ اگر کوئی تعلیم دے رہا ہے لوگوں کو، کوئی سوشل سیکٹر میں وہ Contribute کر رہے ہیں تو ہمیں اس کیلئے ایسی ریگولیشنز نہیں بنانی چاہیئے جس کی وجہ سے ان کا کاروبار ہی ٹھپ ہو جائے یا اگر وہ اس کے حوالے سے کر سکیں کہ مطلب وہ Survive ہی نہ کر سکیں تو اس وجہ سے ہم ان کے ساتھ مل بیٹھ کر پرائیویٹ سیکٹر کو بھی ساتھ بٹھا کر اور ان کے ساتھ مل بیٹھ کر، کیونکہ وہ بھی سٹیک ہولڈرز ہیں، ان کے ساتھ مل کر ہم اس کو دوبارہ Reinitiate کرینگے اور اس کو ادھر لے کر آئیں گے ریگولیٹری۔ میں یہ بالکل مانتا ہوں کہ بالکل کسی کو مادر پدر آزاد نہیں چھوڑا جا سکتا کہ وہ اپنی مرضی سے جتنی فیسیں لیں، جو

مرضی کریں لیکن بات یہ ہے کہ اگر ہم ان پر زیادہ پابندیاں لگائیں گے کیونکہ وہ بھی Contribute کر رہے ہیں، مطلب ہے میں کسی Blame game میں نہیں جانا چاہتا لیکن گورنمنٹ سیکٹر کے سکولز کا آپ کو اندازہ ہے، میں کیا کہوں کہ جی بہت اچھے ہیں یا کوئی بہت زبردست کارکردگی ہے، پچھلے پانچ سال، دس سال، بیس سال آپ دیکھ لیں تو پرائیویٹ سیکٹر کم از کم Contribute کر رہا ہے، اگر ہم اس کو تھوڑا بہت ریگولیشنز میں لا کر یہ نہیں کہ ان کو دبانا یا ان کو۔۔۔۔۔

(مغرب کی اذان)

جناب ڈپٹی سپیکر: جی عاطف خان صاحب، پلیز۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: بس میں وائنڈ اپ کروں گا، صرف کہنے کا مطلب یہ تھا کہ Basic جو Concept تھا، وہ میں نے بتا دیا ہے۔ ہماری گورنمنٹ کا جو اصل مقصد ہے یا اصل جو ہماری ایک کوشش ہے، وہ یہ ہے کہ ہم نے پرائیویٹ سیکٹر کو بھی Regulate کرنا ہے لیکن ہم نے کسی طریقے سے ان کو دبانا یا ان کو یہ نہیں کرنا، ہم نے اصل میں سرکاری سکولوں کے سٹینڈرڈ کو اوپر لے کے آنا ہے کیونکہ اگر سرکاری سکول کا سٹینڈرڈ ٹھیک ہو گیا تو کیا ضرورت ہے کسی کو اپنے بچوں کو پرائیویٹ سکول میں بھیجنے کیلئے، وہ دو دو ہزار، چار چار ہزار روپے فیس دینے کیلئے، تو اصل مسئلہ یہ ہے کہ سرکاری سکول میں سٹینڈرڈ اتنا اچھا نہیں تھا تو مجبوراً لوگ اپنے بچے پرائیویٹ سکولوں میں بھیجتے تھے۔ تو ان شاءاللہ تعالیٰ جیسے جیسے اگر ہم کامیاب ہوتے ہیں، اللہ کرے کہ کامیاب ہوں اور یہ سکولوں کا سٹینڈرڈ بہتر ہو جائے تو لوگ پھر خود ہی اپنے بچوں کو شاید اتنی ضرورت ہی محسوس نہ کریں کہ پرائیویٹ سکولوں میں بھیجیں اور اس اتھارٹی بل کے حوالے سے اس کو Reinitiate کرینگے جتنے سٹیک ہولڈرز ہیں، ان سے بات چیت کرینگے اور پھر اس کو ادھر ہی لے کر آئینگے ان شاءاللہ تعالیٰ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ جی۔ وقفہ برائے نماز۔

(اس مرحلہ پر ایوان کی کارروائی نماز مغرب کیلئے ملتوی ہو گئی)

(وقفہ کے بعد جناب ڈپٹی سپیکر مسند صدارت پر متمکن ہوئے)

جناب ڈپٹی سپیکر: جی احمد خان بہادر صاحب۔

جناب احمد خان بهادر: تهینک یو، مسټر سپیکر۔ سر، د موقعې نه به فائده واخلم، متعلقه منسټر صاحب خو لا نه دے راغلے، زما خیال دے هغوی به پختونخوا اسټیبلشمنټ احتساب کمیشن بل او لوکل ګورنمنټ بل پیش کوی، د هغې په حواله سره یو خبره کوم جناب والا! مهربانی د وکړے شی، دا یقین دهانی د دې هاؤس ته ورکړے شی چې په عجلت کښې دا بل به نه پاس کوؤ، په دې باندې Proper time چې خلقو له ورکړی، ملګرو له ورکړی چې په دې باندې باقاعده ډیبیټ وشی ځکه دا یو ډیره اهم ایشو ده او ډیر حساس بلونه دی دواړه چې کوم دوئ پیش کوی۔ د دې نه علاوه جناب والا، زه زما ورور دلته کال اټینشن پیش کړے وو او زما منسټر صاحب عاطف خان په هغې باندې بیان وکړو، زمونږ خو دا توقع وه چې مونږه کوم خبرې کړې دی، عاطف خان به مونږ له د هغې جوابونه راکړی حالانکه هغه چې مونږ څه وئیلی وو، هغې کښې عاطف خان هیڅ مونږ ته ونه وئیل، زمونږ خو دا خیال وو چې عاطف خان دوئ اصلاحات راولی په ایجوکیشن کښې، دوئ وائی چې مونږ د ایجوکیشن کوالټی Improve کوؤ نو دوئ به مونږ کم ازکم په دې باندې Convince کړی چې د هائی کورټ دا فیصله وه چې د یو ورور نه به نیم فیس اخلو، د بل نه به پوره اخلی، په هغې باره کښې د دوئ څه پروګرام دے، د ګورنمنټ د طرف نه څه خبرې دی یا چې دا کوم مختلف شکلونو کښې دا مختلف قسمه چارجز اخلی، د هلکانو نه کټ کیږی د سکول په بلونو کښې، د هغې په باره کښې به دوئ مونږ سره خبره وکړی خو هغه د دوئ به یا په نوټس کښی نه وو یا به ئے ضروری نه ګڼله۔ جناب والا، زه د ګورنمنټ توجه یو دوه درې خبرو طرف ته راوستل غواړم۔ زما مشر سردار خان خبره وکړه جی د لوئې اختر په حوالې سره او د څرمنو په حوالې سره باموقع او ډیر مناسب خبره ئے وکړه جناب والا، دې سره زه یو بله خبره Add کوم او هغه دا چې هر کله د لوئې اختر دا ورځې رانیزدې شی نو د څاروو دا سمګلنګ شروع شی او دلته زمونږ په پختونخوا کښې څاوری د عام حالاتو نه بیا بنه ټهیک ټهاک ګران ملاویږی۔ ما هغه بله ورځ هم جناب والا، دلته په فلور باندې دا خبره کړې وه چې مهربانی د وکړے شی، داسې اقدامات د پورته کړے شی چې کم از کم په دې اختر کښې خو دغه مسئله مونږ ته راپیښه نشی۔ د دې نه علاوه جناب والا،

یو بله ډیره اهم ایشو ده، زمونږ په مردان کښې د خان عبدالغفار خان چوک کښې تیر شوې لسو ورځو راهسې کسان ناست دی، د باچا خان میډیکل کالج د پاره Acquisition کړے وو تیر شوې ګورنمنټ او هغې خلقو سره معاهده شوې وه In writing په سټامپ پیپرو باندې د هغې وخت ډپټی کمشنر، د هغې وخت ډی سی او، د هغې وخت تحصیلدار او متعلقه نورو افسرانو چې مونږ به دې خلقو له ملازمتونو کښې حصه ورکوؤ او دوئ سره نورې ډیرې خبرې وې، په هغه سټامپ پیپرو باندې ئے هغه لیکلی وې او باقاعده هغه په اخبارونو کښې روزانه راځی نو جناب والا، زما التجاء د حکومت نه دا ده چې مهربانی وکړئ، دا خبره سیریس واخلئ، خپل متعلقه کسان هغلته ولیږئ چې د هغوی سره کښینی ځکه چې لس ورځې وشوې، هغوی دغلته ناست دی د سړک په غاړه دې نمر ته او دې خاورو ته او دې لوګو ته، هسې نه چې هغوی داسې یو قدم پورته کړی چې بیا سبا حکومت له هم د هغې چل نه ورځی یا د هغې نه یوه ډیره لویه ایشو جوړیږی یا بیا نور چا له هم د هغې چل نه ورځی نو مهربانی د وکړے شی، دا خبره د سنجیدګئ سره واخستے شی او دې طرف ته د توجه ورکړے شی۔ دریمه یو ضروری خبره جناب والا، په مردان کښې اخبارونو کښې هم راځی جناب والا، تاسو به هم خبر یئ او دلته خو نن زمونږ هیلتهـ منسټر صاحب نشته، د ډینګی په حواله سره جناب والا چې د مردان په هسپتالونو کښې باقاعده د هغې د پاره انتظامات نشته او ورځ تر ورځه د ډینګی کیسز سیوا کیږی د مردان په هسپتالونو کښې نو مهربانی د وکړے شی د مردان هسپتالونو ته د دا Basic facilities ورکړے شی چې هغلته کوم مریضان دی چې د هغوی باقاعده صحیح طریقې سره علاج وشی۔ تهینک یو، مسټر سپیکر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی جناب یوسف ایوب صاحب۔

وزیر مواصلات و تعمیرات: یہ آپ کی وساطت سے جی میں ریکویسٹ اپنے سارے آنریبل ممبرز کو کرونگا جی، یہ اچانک ایشوز کو Raise کرنا، جب تک ڈیپارٹمنٹ سے باقاعدہ طور پر جواب نہ آئے، پوری Concrete قسم کی بات نہ ہو، یہ آپ بھی ہماری جگہ ہوتے تو آپ کیلئے بھی بہت مشکل ہوتا، اگر پہلے سے کوئی نوٹس ہو جائے، کسی قسم کا کوئی سلسلہ ہو جائے تاکہ ہم Concerned department سے کم از کم

پوچھ سکیں کہ مردان میں کیا پرابلم ہے، ڈینگی کا کیا پرابلم ہے، دوسرے پرابلمز ہیں جی، میں بالکل مانتا ہوں لیکن کچھ تھوڑی سی انفارمیشن تو ہونی چاہیئے کہ Concerned Minister یا Concerned department اس کا accurate 100% جواب دے سکے تاکہ اس مسئلے کا کوئی حل بھی ہو سکے۔ شکریہ جی۔

(قطع کلامیاں)

جناب ڈپٹی سپیکر: میں گزارش کرتا ہوں تمام محکموں سے کہ وہ Concerned Secretariat سے جو ہے تو وہ رابطے میں رہے تو وہ پھر آپ کی شکایت نہیں رہے گی ان سے۔

مسودہ قانون بابت لوکل گورنمنٹ مجریہ 2013 کا متعارف کیا جانا

Mr. Deputy Speaker: Honourable Minister for Local Government and Rural Development, to please introduce before the House the Khyber Pakhtunkhwa, Local Government Bill, 2013.

Mr. Inayatullah (Minister for Local Government): Thank you, Sir. I beg to introduce before the House the Khyber Pakhtunkhwa, Local Government Bill, 2013.

Mr. Deputy Speaker: It stands introduced.

مسودہ قانون بابت احتساب کمیشن مجریہ 2013 کا متعارف کیا جانا

Mr. Deputy Speaker: Honourable Minister for Information on behalf of honourable Chief Minister, Khyber Pakhtunkhwa, to please introduce before the House the Khyber Pakhtunkhwa, Ehtisab Commission Bill, 2013. Honourable Minister for Information, please.

Mr. Shah Farman (Minister for Information): Thank you, Janab Speaker. I beg to move and to introduce before the House the Khyber Pakhtunkhwa, Ehtisab Commission Bill, 2013.

Mr. Deputy Speaker: It stands introduced.

جناب محمد علی (پارلیمانی سیکرٹری برائے خزانہ): جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب محمد علی، پلیز۔

رسمی کارروائی

پارلیمانی سیکرٹری برائے (خزانہ): شکریه، جناب سپیکر صاحب۔ جناب سپیکر صاحب، نن نه پینځه شپږ ورځې مخکښې په چارسده کښې د یو شپږو کالو ماشوم چا حلال کړے وو او دا خبر په دې غونډه صوبه کښې نه په غونډ پاکستان کښې په دې ملک کښې په ټولو اخباراتو، په میډیا کښې راغلے وو چې د شپږو کالو یو ماشوم چا په بې دردئ سره وژلے وو او هغه کوم ماشوم چې دے نو د هغه تعلق زما د حلقې د PK-92 دیر کوهستان سره دے۔ زه خبر شوم او بیا د هغه فاتحې له راغلم نو چونکه په هغې کښې زما سره سلطان صاحب ناست دے، ایم پی اے صاحب، دا ماشوم او دا فیملی اصل کښې تعلق زما د ضلعې سره او د حلقې سره ساتی خو دلته چې کوم عارضی طور اوسیږی نو هغه د سلطان صاحب په حلقه کښې دے۔

ما ته چې کله د دې واقعې پته ولګیده نو زه د هغه فاتحې له لاړم پرون، زما سره ارشد صاحب هم وو، مونږه دوه ګهنټې د هغه فیملی سره زما تفصیلی نشست شوے دے د هغه بچی د مور سره، د هغې د لیور سره، بیا ئے د تره سره، ماماګانو سره او د نیکه سره دوه ګهنټې One by one ما دا ټول انټرویو کړی دی، د هغې نه مونږ یو نچوړ راویستے دے جناب سپیکر صاحب، زه ډیر په افسوس سره دا خبره کوم چې د دې ماشوم د قتل پکار ده چې تحقیق شوے وے چې دا ظلم د دې شپږو کالو د ماشوم سره ولې شوے دے؟ دا ماشوم بچے چې دے جناب سپیکر صاحب، یو خو د دې ماشوم د سترګو نظر لږ کمزورے وو، دے مازیګر د ماشومانو سره په لوبو باندې وتې دے، په دې محله کښې بیا دا ماشوم لاپته شوے دے، ماښام څوک دروازه ټکوی چې ستاسو د بچی لاش هغلته کښې پروت دے او چې کله دا لاش ئے رااوچت کړے دے نو چا وئیل چې دیکښې څه نه څه ساه شته، هسپتال ته ئے یوسئ، هېستال کښې د دې ماشوم دوئ ته پته لګیدلې ده چې دا مړ دے نو کور ته ئے واپس راوستے دے۔ په دیکښې اوس چې کله انکوائری شروع شوې ده نو هغه یو حده پورې پولیس خپل په هغه لیول باندې کار کوی خو زما ګیله او شکایت لږ د میډیا د ورونو نه ده۔ بد

قسمتی دا ده زه ډیر په افسوس سره دا وایم چې په پاکستان کښې مونږ دا وایو چې د میډیا یو ډیر بنیادی Role دے او کردار دے او د میډیا پوره آزادی هم دوئ ته ورکړې شوې ده خو زه ډیر په افسوس سره دا وایم چې د میډیا د پاره چې کوم کوالیفیکیشن دے ، کومه Criteria ده ، کوم اهلیت دے نو هغه بالکل چې دے نو د یو حده پورې هغه مونږ ته په نظر نه راځی۔ د دغه ځائې یو مقامی اخبار نویس یو خبر ورکړے دے ، پکار دا وه چې هغوی د جوډیشل انکوائرئ د پاره بیان ورکړے وے ، د هغې د پاره د دې خاندان سره د انصاف خبره ئے کړې وے ، هغه په اخبار کښې دا ورکړی دی چې دا کوم ماشوم چې دے نو دا قتل کړے شوے دے نو د دې ماشوم د مور د خپل لیور سره ناجائز تعلقات وو او دا زنانه چې ده نو دا د دې ماشوم کیدے شی چې دوئ سره څه Evidence وی، دے ماشوم سره نو په دې بنیاد باندې دې ښځې او دې لیور ئے دا ماشوم د دې لارې نه بالکل لرې کولو چې بالکل مونږ ته هغه ثبوت ختم شی خو جناب سپیکر صاحب، زه دا وایم چې دا په کوم سوسائټئ کښېPossible ده چې داسې گھناؤنا حرکت هم په دې کور کښې کیږی او بیا دومره په بې دردئ سره یو ماشوم هم وژلے کیږی۔ پرون زه د هغه ماشوم د مور سره ناست ووم، هغه وائی زه خپل د دې ماشوم په دې غم باندې وژاړم که دې کور ته دا خلق راځی او ما ته په دې غلط او مشکوک نظر باندې گوری، زه خپل چې دے نو دا لمن او لوپټه چې ده نو دا زه اوس بچ کړم؟ نو زما د خبرې دا گزارش دے جناب سپیکر صاحب، اخبار دا ورکړی دی چې د ماشوم مور تبنتیدلې ده او د ماشوم دا کوم ماما چې دے ، د دې ښځې دا لیور دا په جیل کښې دے پولیس Arrest کړے دے۔ پرون زما سره ارشد عمرزئی صاحب هم په دې پروگرام کښې وو، دغه زنانه په کور کښې ده، د دې زنانه دا لیور هم په کور کښې دے ، فاتحې ته خلق راځی، هغه په دغه ځائې کښې موجود دے او دومره لوئے الزام په دې فیملی باندې لگولو کوشش چې یره په دیکښې دوئ دواړه Involve دی، نو لهذا دا ډیره د افسوس خبره ده، په دیکښې زما دا یو ریکویسټ دے چې په دیکښې یو جوډیشل انکوائری وشی، دوئ یو بنیاد دا گرځوی چې د دې ماشوم د کپړو چې دے نو دا کالرې او دا کپړې چې دی، دا په ډیران کښې دی، زه دا یو خبره کوم سپیکر

صاحب، زه د دغه سوسائټئ سړے یم، زمونږه په علاقه کښې غربت دے، مونږه دا وایو چې په کور کښې کله یو ماشوم لوې شی، د هغه جامې لنډې شی، زما په خپل کور کښې هم دا سسټم روان دے چې زمونږه د ماشوم مشر هلک چې کومې جامې لنډې شی، هغه کټ کوی او د دې کشر ماشوم ته ترې جامې کوی، نو دوئ په دې کور کښې د ماشومانو کپړې کټ کړې دی د مشر هلک او دې کشر ته ئے ترې جامې کړې دی نو یو دوئ دغه کپړې راغونډې کړې دی په دې بنیاد باندې چې دے نو دا شے په دوئ باندې ثبوت دے۔ بل جناب سپیکر صاحب، دا ماشوم چې کله هسپتال نه راغلے دے او دې په وینو کښې ککړ وو نو په دې کوم کټ کښې چې ئے دا ماشوم ایښې دے نو هغه بالښت د وینو سخا شوے دے، هغه فوم او هغه څادر، نو په دې بنیاد باندې هم دوئ دا وائی چې یره په دې کور کښې چې دے نو دا وینې دا دغه دغلته په دې کور کښې وو نو لهذا دا د دوئ نه شوے دے۔ ما مخکښې هم جناب سپیکر صاحب، په دې اسمبلی فلور باندې وئیلی دی، په دې صوبه کښې مونږ ته چې څومره مسئلې جوړې شوې دی، دا ټول، دا سپی په دې مختلفو ځایونو کښې دا سنټرې کهلاؤ شوی دی، دا سپی چې دی نو دا سنټرې فوری طور بندول غواړی په دې صوبه کښې کوم کوم ځائې کښې چې، زه دا وایم چې دا په قرآن او په حدیث کښې کوم ځائې نه ثابت دی چې د سپی د ګواهی کیږی؟ دې سپو خو خلقو له نسل در نسل د شمنیانې کتلې دی، دې سپی ته ئے دا سپے ولې وئیلے دے خو سپے دے ځکه خو ورته خلق سپے وائی کنه او بیا هم چې دی نو غټ غټ سنټرې کهلاؤ شوی دی، وائی فلانې چې دے نو Dog center او راځئ او سراغ رساں کتے دلته Available دی نو لهذا یو خو زما دوه ریکویسټه دی چې دا Dog centers څومره دی، دا د بالکل بند کړے شی، دې نسل در نسل خلقو له دشمنی کتلې ده او بل د دې ماشوم په باره کښې پرون ما ته د هغه مور کلیئر دا خبره کړې ده چې که په دیکښې زید عمر بکر هر څوک Involve دے، زما د ماشوم سره چې دے نو ظلم شوے دے، زما چې دے نو ما سره د انصاف وکړے شی، ټهیک ټهاک د دیکښې جوډیشل انکوائری وشی، که په حقیقت کښې دا زنانه او د دې دا لیور په دې شی کښې Involve وی سرعام د دوئ له داسې سزا ورکړے شی چې یو مور هم ترې عبرت واخلی او بل انسان

ترې هم عبرت واخلی خو که په حقیقت کښې دا نه وی نو د یو خاندان بې عزتی، د یو مور په هغه زړه باندې هغه ویښې اوس هم شته او چې د هغې دومره لویه بې عزتی کیږی نو لهذا د دې د هم تحقیق وشی چې ولې د یو انسان په عزت باندې لاس وچت شوے دے؟ زما دغه دوه ریکویسټه دی جی۔

جناب سلطان محمد خان: سپیکر صاحب! چونکه زما حلقه ده زه هم یو منټ اخستل غواړم۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی۔

جناب سلطان محمد خان: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ سپیکر صاحب، ستاسو ډیره مهربانی چې په دې اهم ایشو باندې ما له تاسو موقع راکړه۔ سپیکر صاحب، د دې د ټولو نه مخکښې خو دا واقعه چې کومه شوې ده د نن نه پینځه شپږ ورځې مخکښې نو زه ستاسو په وساطت باندې فلور آف دی هاؤس باندې دا وئیل غواړم چې دا یو داسې واقعه شوې ده چې زما په خیال هغه که هر څنګه سړے وی، هغه که هر څنګه پارټئ سره تعلق ساتی، هغه که هر څنګه سیاست وی، د هغه که هر څنګه کاروبار وی نو زما په خیال چې دا یو داسې واقعه شوې ده چې د دې سره زمونږ د ټولو زړونه دردیدلی دی۔ سپیکر صاحب، چې کله دا واقعه وشوه نو زه پخپله چونکه د دغې حلقې ممبر یم، د دغې حلقې نمائنده یم نو ما فوری طور هغلته کښې ځان ورااورسولو، هغوی روډ هم بند کړے وو، د هغوی سره زه کښیناستم، هغه همدردی چې کوم انسانی وی سپیکر صاحب، هغه هم ورسره وشوه۔ سپیکر صاحب، زمونږ د قومی وطن پارټئ زمونږه پارلیمانی لیډر سکندر حیات خان شیرپاؤ صاحب یوه ګهنټه کښې دننه دننه هم هغه موقعې لا راغلو، د هغې غمزده خاندان چې د چا سره دا واقعه شوې ده، د هغوی سره هغه هم کښیناستو، همدردی ئے هم وکړه او ډی پی او چې کوم دے زمونږه د ضلعې چې کوم د لاء اینډ آرډر ذمه دار دے، هغه ډسټرکټ پولیس آفیسر دے، سپیکر صاحب! هغه هم هغې موقعې ته په یوه ګهنټه کښې دننه دننه پخپله هغه رااورسیدو، دوه ځله هغه دغې غمزده خاندان ته ورغلے دے او هغه پخپله لګیا دے Monitor کوی د دې کیس چې کوم انوسټی ګیشن دے۔ سپیکر صاحب، زما نن هم چې زه اسمبلئ ته راتلم نو ډی پی او صاحب سره زما په دې باندې خبره وشوه چې څه پراګریس

روان دے ، زہ آن فلور آف دی ھاؤس دا وئیل غواړم چې ډی پی او صاحب چې کوم انوسټی ګیشن د هغه د Supervision لاندې شروع دے ، زما په خیال چې لږ شان ټائم مونږ هغې کښې ورکړو ، هغوی لګیا دی پولیس خپل کار ټھیک ټھاک کوی۔ څو پورې چې آنریبل ممبر صاحب خبره وکړه نو مونږ به خپلو کښې کښینو ، که بیا هم هغه خاندان نه مطمئن کیږی کوم چې د انصاف او د جسټس چې کوم ډیمانډز دی ، هغه نه پوره کیږی نو سپیکر صاحب ، مونږ ټول په دې هاؤس کښې موجود یو ، د دې د پاره به مونږ بیا یو لاره په شریکه باندې رااوباسو خوان شاء الله مونږه ولاړ یو د دغې خاندان سره تر څو پورې چې دغه خاندان ته انصاف نه وی ملاؤ شوے۔ مونږه ټول به د دې تپوس کوؤ او مونږه به دغه انصاف که خیر وی Ensure کوؤ چې دا ورته ملاؤ شی۔ ستاسو ډیره مهربانی جی۔

جناب سردار حسین: سپیکر صاحب!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی سردار بابک صاحب۔

جناب سردار حسین: شکریه ، سپیکر صاحب۔ زما یقین دا دے چې دا محمد علی ورور کومه خبره وکړه ، د حکومت ملګری دی او غالباً چې د یو ملګری سوال ، بل ملګری ته جواب هم ملاؤ شو نو زه چې کومه خبره اوس کول غواړم سپیکرصاحب ، نن بڼه بیره کښې د پولیو چې زمونږ کوم ټیم وو ، په هغې باندې حمله شوې ده او په هغې کښې بیا بې ګناه خلق وژلی شوی دی ، شهیدان شوی دی او زخمیان شوی دی او بیا نننے اخبار که مونږ رااوچت کړو نو صوابئ کښې د پولیو چې کوم Campaign دے ، په هغې کښې بتیس استاذان چې دی ، مرد و خواتین ، هغوی معطل شوی دی او دا Plea اخستې شوې ده چې چونکه دوئ په پولیو مهم کښې حصه نه اخلی نو د هغې په وجه باندې هغه بتیس استاذان چې دی ، میل/ فیمیل ، هغوی معطل شوی دی۔ سپیکر صاحب ، په داسې وخت کښې چې که مونږ دې صورتحال ته وګورو چې آیا حکومت دا د پولیو د هیلتھ چې کوم ډیپارټمنټ دے یا د هغې چې کوم Volunteers چې دی یا چې کوم ډیلی ویجز دی ، دا که میل دی ، دا که فیمیل دی چې هغوی ته پروټیکشن نشی ورکولے او بیا ایجوکیشن ډیپارټمنټ چې که مونږ دا اووایو چې په دیکښې هیڅ ، دا ډیره ښه خبره ده چې حالات ښه وی او یو ډیپارټمنټ نه چې بل ډیپارټمنټ د هم په هغې

شرکت وکړی، بل ډیپارټمنټ د هم شرکت وکړی خو چې کوم مین سټیک هولډر دے ، د خپل ډیپارټمنټ چې د کوم اونرشپ دے ، هغوی ته سیکورټی نه ده ملاؤ او یو بل ډیپارټمنټ چې د هغوی ایمپلائز که د دې خوف نه او د دې ویرې نه په Polio campaign کښې حصه نشی اخستې او بیا د هغوی سسپنشن کیږی، هغوی معطل کیږی نو دلته سی ایم صاحب هم ناست دے ، اول خو پکار دا ده چې څومره زمونږه پولیو ټیمونه دی، هغوی ته حکومت پروټیکشن هم ورکړی۔ مونږ دا نه وایو چې حالات داسې آئیډیل دی چې لکه د حکومت په پارټ باندې یا د سیکورټی فورس په پارټ باندې به شاید خو بیا هم دا وایو که واقعی حالات داسې دی چې حالات ښه نه دی، خپل ایمپلائز نه تیاریږی او د ایجوکیشن ډیپارټمنټ ایمپلائز چې دی هغوی انکار کوی او هغه یو Justification هم شته چې د هغې ویرې نه چې ډیرې حملې په صوابئ کښې هم وشوې، داسې مردان کښې هم وشوې، بونیر کښې هم وشوې، د دې صوبې په مختلفو ضلعو کښې او حصو کښې دا حملې وشوې او هغه ایمپلائز چې دی، هغوی که سیکورټی نه Feel کوی او زما یقین دا دے د هغې په بدل کښې حکومت که هغوی معطل کوی نو دا انصاف نه دے۔ لهذا زمونږ دا گزارش دے حکومت ته، سی ایم صاحب هم دلته ناست دے چې څنګه طریقه باندې دا مسئله هینډل کیږی چې هغه هینډل شی خو که یو سړے یا یوه ښځه د ویرې نه، د خوف د وجې نه انکار کوی او هغه سسپنډ کیږی نو زما یقین دا دے چې دا مناسب خبره نه ده سپیکر صاحب۔

جناب ڈپٹی سپیکر: فریڈرک عظیم صاحب۔

جناب فریڈرک عظیم: شکریہ، سپیکر صاحب۔ جناب والا، میں آپ کی توجہ ایک اہم مسئلے کی طرف دلانا چاہتا ہوں۔ سینٹ مائیکل سکول ہے ہمارا نوتھیہ میں، مشنری ادارہ ہے، وہاں کی پرنسپل نے مجھے ریکویسٹ کی کہ یہاں پر سیکورٹی کا کوئی Arrangement نہیں ہے۔ میں نے انہیں کہا کہ آپ Written جو ہے وہ بھجوادیں، انہوں نے Written بھی بھجوایا، آج تین دن ہوگئے لیکن اس کے اوپر کوئی ایکشن نہیں لیا جا رہا۔ ہمارے جو مشنری سکولز ہیں، ان کو Threats ہیں تو Kindly میں ریکویسٹ کروں گا کہ ان کیلئے 'پراپر' انتظام کیا جائے سیکورٹی کا کیونکہ ہمارے مشنری اداروں میں زیادہ بچے جو ہیں وہ مسلم پڑھتے ہیں، تو

لہذا میری آپ سے یہ گزارش ہے، حکومت سے گزارش ہے کہ اس کے اوپر توجہ دی جائے اور اس کا نوٹس لیا جائے جی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب سورن سنگھ صاحب۔

جناب سورن سنگھ (معاون خصوصی برائے اقلیتی امور): جناب سپیکر صاحب! عرض یہ ہے کہ اس سلسلے میں سی ایم صاحب کی ہمارے ساتھ میٹنگ ہوئی ہے اور انہوں نے ہمیں یقین دہانی کرائی ہے کہ آپ خود ایک Delegation بنائیں جس میں ہماری مسیحی برادری کے لوگ ہوں، جو ان کے رہبر ہیں اور ہمارے ایم پی ایز صاحبان ہوں اور اس کے ساتھ ساتھ سکھ کمیونٹی، اس کے ساتھ ہندو کمیونٹی اور اس صوبے میں جو بھی مینارٹی رہتی ہے، ان کی کمیونٹیز کے جو بزرگ ہیں، جو لوگ ہیں، وہ سپیشل میٹنگ سی ایم صاحب نے کہا ہے، ہم ان سے ٹائم لے لیتے ہیں اور اس سلسلے میں بات جو بھی ہو گی، آپ کو سیکورٹی کی بات کرنی ہے صرف سکولز کی نہیں ہے، اس میں 'چرچز' بھی ہیں، اس میں مندر کی بھی ہیں، اس میں گوردواروں کی بھی ہے، تو اس سلسلے میں ان شاء اللہ تعالیٰ آپ کو ہم ٹائم دیدیں گے اور آپ، ہم تینوں ممبرز اور اس کے ساتھ جو ہماری کمیونٹی کے لوگ ہونگے، وہ سی ایم سے ملکر اس سلسلے میں ہم آپ کو اس کی وہ کرتے ہیں جی۔

جناب بہرام خان: سپیکر صاحب!

جناب ڈپٹی سپیکر: جی بہرام خان صاحب۔

جناب بہرام خان: سپیکر صاحب! پوائنٹ آف آرډر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: بہرام خان، پلیز۔

جناب بہرام خان: شکریه، محترم سپیکر صاحب۔ محترم سپیکر صاحب، ستاسو توجه محمد علی بھائی او شوکت ایم پی اے صاحب یو دردناکې واقعې ته رااوګرځوله چې د دغې واقعې کوم چې د محمد علی صاحب، محمد علی بھائی په ژبه باندې اووئیلې شوه، زمونږ د ټولو د سترګو نه اوښکې لاړې خو زه ډیر په افسوس سره وایم چې د هغه حلقې ایم پی اے صاحب محمد علی ته جواب ورکوی، زه ډیر په افسوس سره وایم چې دلته کښې ذمه دار خلق ناست دے، دا ایم پی اے صاحب او محمد علی صاحب او دا ایم پی اے صاحب خو یو بل ته غوږ په غوږ ناست دی، محمد علی که خبره کوله نو دا ئے حکومت ته کړې ده، محترم

سپیکر صاحب! دا خبره ئے تاسو ته کړې ده، محترم سپیکر صاحب! دا خبره ئے وزیر اعلیٰ صاحب ته کړې ده، محترم سپیکر صاحب! دا خبره ئے د دې صوبې اپوزیشن ته او منتخبو نمائندګانو ته او حکومت ته کړې ده۔ دا کوم فریاد ئے چې رارسولے دے او په هغې باندې سپیکر صاحب، د دې حکومت خاموش کیدل، نه په هغې کښې جوډیشل کمیټی، جوډیشل انکوائری د پاره هدایات ورکول او وینا کول، نو زه ډیر افسوس سره خبره کوم چې سپیکر صاحب، په دیکښې ایکشن واخلئ، د دغې خاندان زړونه وګټئ، دغه خاندان سره چې کوم ظلم او زیاتے شوے دے، په کومه خور باندې او په کوم مور باندې چې زمونږ الزام لګیدلے دے او پښتون دا خو په الزام باندې ځان وژنی، دا خو په پیغور باندې ځان وژنی۔ کوم اخبار والا چې دا الزام لګولے دے، کوم اخبار والا چې دا بیان ورکړے دے، څه تحقیق ئے نه دے کړے، زما د خور او د مور لوپټه ئے بې عزته کړې ده او هغه انکوائری چې کومه شروع ده چې دغه انکوائری د تیزه کړے شی چې د دغې خاندان په چا باندې اعتماد وی، په هغوی باندې انکوائری وکړے شی۔ د دې صوبې بااختیاره خلق د آئی جی پی صاحب په شکل کښې، د ډی آئی جی صاحب په شکل کښې، د وزیر اعلیٰ صاحب او د نورو کسانو هغوی د فوری طور په هغې باندې ایکشن واخلی او دا اسمبلی، دا اجلاس، دا خلق مونږ د ټول مطمئن کړی، مونږ ته د په دغه پوائنټ باندې خبره وشی۔ دا نور خو زمونږه روزانه، دا روزانه کارروائی ده خو دا یو افسوسناکه خبره شوې ده ځکه دغه زمونږ د دیر سره تعلق ساتی، د دیر بالا سره د دغه خلقو تعلق دے او دغه به د دوئ په ځائې کښې اوسیږی، دغه خلق هلته کښې مسافر خلق دے ډېټی سپیکر صاحب، هلته کښې د هغوی نه جائیداد شته دے، هلته کښې د هغوی نه پټی شته دے، هلته کښې نه د هغوی حجرې شته دے، هلته کښې د خدائے غریبانان دی او دلته کښې د پړی مزدوری کوی سپیکرصاحب، څومره د افسوس خبره ده چې د یو ماشوم جامې لنډیږی، د هغه د جامو قد کمیږی او د مشر ماشوم جامې خپل کشر ورور له، هغه له جوړلې کیږی او هغه له ګنډلې کیږی، د دې نه دا پته لګی چې دغه خاندان ډیر زیات غریب خاندان دے، د دغې خاندان سره د مالی امداد هم وکړے شی، معاوضه د ورته هم ورکړے شی او د دغې د تپوس هم وکړے

شی۔ مونږه خپله غاړه د الله د رضا د پاره دلته کښېږ آزاده کړه خو په ورځ د قیامت د هغه خاندان لاس او د دې حکومت غاړه۔ زه ستاسو شکریه ادا کوم، والسلام۔

<u>جناب ڈپٹی سپیکر:</u> مسٹر عنایت اللہ خان، پلیز۔

<u>وزیر بلدیات، انتخابات و دیہی ترقی:</u> بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ صاحب، دا ډېره زیاته تکلیف ده او Sensitive واقعه ده او چې کوم بهرام خان صاحب او محمد علی ایم پی اے صاحب او زمونږ د هغې حلقې متعلقه ایم پی اے صاحب د کومو جذباتو اظهار وکړو نو دا حقیقت دے چې د انسان زړه دردوی۔ زما خیال دے اخبارونو کښې چې کوم دا خبره رپورټ شوې ده نو داسې څه غټ صوبائی اخبار کښې یا نیشنل اخبار کښې نه ده رپورټ شوې، لوکل اخبار کښې دا خبره شوې ده خو د هغې باوجود هم مناسب نه ده، ٹهیک نه ده، نو زما درخواست به دا وی چې د میډیا ورونه ناست دی، که دوئ لږ Positively portray کړی، د اسمبلئ دا Discussion positively portray کړی او په داسې انداز ئے کړی چې هغه خاندان ته او هغوی ته کوم دکه رسیدلے دے، تکلیف رسیدلے دے، د هغې ازاله وشی او دا چې کوم دلته اسمبلئ کښې ډسکشن شوے دے نو دوه مختلف Opinions راغلی دی۔ زمونږه متعلقه ایم پی اے صاحب د چارسدې چې دے نو هغه وائی چې پولیس انکوائرئ ته ټائم ورکول پکار دی او بیا مونږه Informally discussion دوران کښې د محمد علی وورور سره مو دا ډسکشن وکړو چې یره پولیس انکوائرئ ته به لږ ټائم ورکړو، که د پولیس انکوائری نه دا خاندان نه وو مطمئن نو د دې نه وروستو به جوډیشل انکوائری سرے آرډر کړی خو ما خپله باندېPersonally هم د ډی پی او چارسده سره خبرې کړې وې او هغه ته ما وئیلی وو چې دا واقعه چې ده نو دومره اندوهناکه ده، تکلیف ده ده او هغه ته مونږ دا انسٹرکشنز ورکړی وو چې دوئ پرې انکوائری وکړی او د دې تهه ته ورسی چې دا ماشوم چا قتل کړے دے او د دې په شا باندې څه دغه دی؟ او دا چې کوم بد Rumors د هغې د والدې، د دې ماشوم د والدې حوالې سره دی نو دا هغې ته کوم تکلیف رسیدلے دے، نو په دې باندې مونږه معذرت کوؤ، په دې باندې مونږه هم پریشانه او خفه یو او د انکوائرئ د Findings د راتلو پورې به

انتظار وکړو، که خاندان د دې انکوائرئ د Findings نه مطمئن نه وو نو بيا به جوډيشل انکوائری آرډر کړو۔ تهينک يو، سر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ جی۔

جناب سلیم خان: جناب سپیکر صاحب!

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب سلیم خان صاحب۔

جناب سلیم خان: تھینک یو، جناب سپیکر صاحب۔ سر، یہاں پہ ہمارے محترم ایم پی اے صاحبان اکثر تحریک استحقاق پیش کرتے ہیں اور جب ہمارے کام نہیں ہوتے ہیں تو لوگ ہمارے پاس آتے ہیں اور Definitely ہم اپنے ڈسٹرکٹ کے اندر آفیسر ز جو بیٹھے ہوتے ہیں، ان کو ریکویسٹ کرتے ہیں۔ اسی طرح کا ایک واقعہ میرے ساتھ پیش آیا اور جب میرے ضلع کے اندر ڈسٹرکٹ ہیلتھ آفیسر وہاں پہ کوئی بارہ کلاس فور کی اپوائنٹمنٹ کرنے جارہا تھا تو میں نے ان کو ریکویسٹ کی کہ میرا حلقہ ہے اور Kindly کلاس فور میں تو یہ ہے، ان کا طریقہ کار یہ ہے کہ یا تو Through advertisement کرتے ہیں یا پھر Through Employment Exchange Bureau کرتے ہیں، اس کیلئے بھی Locally، لوکل اخباروں میں کوئی اشتہار دیا جاتا ہے یا کسی دیوار کے اوپر اشتہار لگایا جاتا ہے سر، تو میرے حلقے میں ڈی ایچ او چترال نے اپوائنٹمنٹس کیں اور ان اپوائنٹمنٹس کے حوالے سے کسی کو پتہ نہیں چلا، نہ کسی اخبار میں انہوں نے اشتہار دیا، نہ کسی دیوار کے اوپر کوئی اشتہار لگایا گیا، تو یہ اپوائنٹمنٹس انہوں نے چپکے سے کردیں اور اپنے من پسند لوگوں کو کردیا ہے۔ محترم ہیلتھ منسٹر صاحب بھی بیٹھے ہوئے ہیں، اگر شوکت صاحب ایک منٹ کیلئے مجھے سنیں، یہ آپ کے ڈیپارٹمنٹ کے حوالے سے میری گزارشات ہیں کہ ڈی ایچ او چترال نے اپوائنٹمنٹس کی ہیں Recently، کوئی بارہ اپوائنٹمنٹس کلاس فور میں کی ہیں بغیر ایڈورٹائزمنٹ کے کی ہیں، کسی دیوار کے اوپر بھی کوئی اشتہار نہیں لگایا ہے، چپکے سے کی ہیں۔ تو میں نے ان کو کہا ہے کہ جی آپ ان کو ایڈورٹائز کرکے کرلیں، ایک پالیسی کے، قانون کے تحت کریں۔ انہوں نے کہا کہ جی میں نے کرلیں اب کچھ نہیں ہو سکتا، آپ کو ہم نے کہا بھئی میں نہیں سنوں گا۔ تو میں نے جاکر محترم چیف منسٹر صاحب کو ریکویسٹ کی کہ اس طرح کی اپوائنٹمنٹس ہو چکی ہیں اور ہم ایم پی اے لوگ ہیں اس حلقے کے اور ہمیں Totally ignore کیا جارہا ہے۔ تو محترم چیف منسٹر صاحب نے مہربانی کرکے انہوں نے خود ٹیلی فون اٹھا کر اس ڈی ایچ او کے

ساتھ بات کی کہ آپ یہ اپوائنٹمنٹس کینسل کرکے Within 24 hours مجھے کینسلیشن کی کاپی بھیج دیں۔ سر، یہاں کے حالات یہی ہیں کہ اسی ڈی ایچ او نے نہ میری سنی اور نہ چیف منسٹر کی سنی، انہوں نے اس کے اوپر کوئی ایکشن نہیں لیا اور ایک ہفتہ گزر گیا، اس کے باوجود بھی ان کے اپنے وہ جو آرڈرز ہیں، وہ Intact ہیں اور کوئی کینسلیشن انہوں نے نہیں کی ہے۔ میری گزارش یہ ہے کہ مہربانی کرکے ان کو کینسل کر دیا جائے اور دوبارہ اشتہار کے ذریعے اگر یہ اپوائنٹمنٹس ہو سکیں تو یہ مہربانی ہو گی سر۔ Thank you so much۔

جناب ڈپٹی سپیکر: سردار اورنگزیب نلوٹھا صاحب۔

جناب شوکت علی یوسفزئی (وزیر صحت): جناب سپیکر صاحب!

جناب ڈپٹی سپیکر: ایک منٹ بات ہو جائے پھر آپ اکٹھا ایک ہی جگہ پھر جواب دیدیں، پھر سب کو۔ سردار اورنگزیب صاحب۔

سردار اورنگزیب نلوٹھا: شکریہ، جناب سپیکر صاحب۔ ابھی بات ہوئی ہے قربانی کی کھالوں کے حوالے سے اور بکرا عید کے حوالے سے، تو چیف منسٹر صاحب بھی بیٹھے ہوئے ہیں، میرے حلقے میں ایک واقعہ پچھلے دنوں ہوا تھا، کانگو وائرس سے تین سگے بھائی اور ایک ان کا والد اس کی زد میں آئے تھے اور وہ ہلاک ہو گئے تھے، تو ابھی بھی خوف وہراس کی ایک ایسی فضا ہے کہ میں نہیں سمجھتا کہ لوگ خوشی سے قربانی تو کرنا چاہتے ہیں لیکن یہ کانگو وائرس کا اتنا خوف اور ڈر ہے اور منسٹر صاحب لائیو سٹاک یہاں پہ موجود نہیں ہیں، انہوں نے بھی کوئی اس کیلئے خاطر خواہ کام نہیں کیا تو میں چیف منسٹر صاحب سے یہ گزارش کروں گا، جناب چیف منسٹر صاحب سے میں یہ گزارش کروں گا کہ انہیں، ان لوگوں کی۔۔۔۔۔

ایک رکن: آپ کو کوئی نہیں سن رہا۔ بات کریں، بات کریں۔

سردار اورنگزیب نلوٹھا: جناب!۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی آپ۔۔۔۔۔

سردار اورنگزیب نلوٹھا: (قہقہہ) میں چیف منسٹر صاحب! آپ سے یہ گزارش کروں گا اور آپ کی توجہ چاہوں گا کہ میرے حلقے میں یہ غالباً مہینہ یا اس سے کم دن ہوئے ہیں، کانگو وائرس کی ایک وباء

پھیلی ہے جس سے تین سگے بھائی اور ایک ان کا والد اس کی زد میں آ گئے اور بے چارے وفات پا گئے۔ تو ابھی ان کے ورثاء میں ان کے دو چھوٹے چھوٹے بچے ہیں تو اگر مہربانی کر کے آپ ان کی کوئی مالی امداد فرمائیں تو آپ کی مہربانی ہو گی۔ یہ میری آپ سے ریکویسٹ ہے اور ساتھ یہ منسٹر صاحب کو ہدایت کریں لائیو سٹاک کے منسٹر صاحب کو کہ کچھ یوسف ایوب خان صاحب کے نوٹس میں ہے، میرے حلقے کے ساتھ یہ بالکل جڑا ہوا ہے ان کا حلقہ، تو بالکل ایک خوف وہراس پھیلا ہوا ہے اور ابھی تک یقین جانیں جس طرح وہ قصائی گوشت وغیرہ کرتے تھے، وہ اب نہیں کر رہے ہیں، تو کچھ منسٹر صاحب وہاں پہ جائیں اور لائیو سٹاک والوں کو ہدایت کریں کہ وہ جانوروں کے اوپر کچھ سپرے یا کوئی اس طرح کی چیزیں جو حفاظتی اقدامات ہیں تا کہ وہ لوگ قربانی کے جانور خرید بھی سکیں اور ذبح بھی کر سکیں اور میری دوسری گزارش جناب، میری دوسری گزارش منسٹر ایجوکیشن صاحب سے ہے کہ 13-2012 کی اے ڈی پی میں میرے حلقے میں ایک مڈل سکول اپ گریڈ ہوا تھا ہائی لیول تک، بچیوں کا سکول تھا، اس کے اوپر کام شروع ہوا ہے تو جب کام شروع ہوا ہے تو ابھی یہ جو ٹرانسفرز ہوئے ہیں ڈی ای اوز کے، میل اور فیمیل کے تو انہوں نے ایبٹ آباد میں جو ڈی ای او فیمیل لگائی ہے، اس نے پرسوں ایک لیٹر اپنی طرف سے جاری کیا ہے کہ اس سکول کے اوپر کام روک دیا جائے اور جہاں پہ ہم ہائی سکول بنا رہے ہیں، وہاں سے تقریباً دس کلو میٹر حویلیاں شہر دور ہے، اگر وہ سکول نہیں بنے گا تو بہت سی بچیاں تعلیم سے محروم رہ جائیں گی۔ تو میرے خیال کے مطابق چیف منسٹر صاحب! یہ جو آپ نے تعلیم کو عام کرنے کی جو پالیسی شروع کی ہے شاید اس میں یہ رکاوٹ ڈالنے کی ڈی ای او صاحبہ نے کوشش کی ہے، منسٹر صاحب بیٹنگ انکوائری کریں، جو لیٹر اس نے سی اینڈ ڈبلیو والے ایکسیئن صاحب کو، مجھے نہیں، ایکسیئن سی اینڈ ڈبلیو کو لکھا ہے تین دن پہلے، وہ لیٹر منگوالیں اور میرے خیال کے مطابق اگر انہوں نے یہ کام کیا ہے تو یہ بڑی زیادتی ہے میرے حلقے کے ساتھ۔ شکریہ جناب۔

جناب منور خان ایڈووکیٹ: جناب سپیکر!

جناب ڈپٹی سپیکر: مسٹر منور خان ایڈووکیٹ، پلیز۔

جناب منور خان ایڈووکیٹ: تھینک یو، سر۔ جناب سپیکر صاحب، دا خبره ځکه نن په دې اسمبلۍ کښې کوؤ چې نن چیف منسټر صاحب هم موجود دے او دا هم ښه شوه چې هیلتهـ منسټر صاحب هم راغلے دے او د ده چهره نن بیا هم ما ته دا سې لږه

غصه غصه غوندې لګی خو بهرحال زه به دا کوشش کوم چې لکه دومره خبره لږ په دې Sense ئے ورته کوم چې جناب عالی، لکی ډسترکټ کښې ډی ایچ او، چې دا د تحریک انصاف پالیسی هم ده چې مونږ به په میرټ باندې او په انصاف سره مونږ ټول کارونه کوؤ خو دا زه د ده په نالج کښې راولم د جناب شوکت یوسفزئی صاحب چې د لکی ډی ایچ او ګریډ 18 هم دے او جنرل کیډر هم دے او د دې نه مخکښې چې کوم ډی ایچ او وو، ګریډ 19 هم وو او د مینجمنټ کیډر سره هم وو خو زه په دې افسوس کوم چې اخر د ده ټرانسفر ولې وشو چې یو جونیئر کس چې دا پوسټ هم 19 دے او 18 والا کس پرې راغے؟ پکار خو دا وو چې هغه 19 والا کس هم په هغه ټائم باندې موجود هم دے او مینجمنټ کیډر هم ورسره دے او جونیئر کس، جنرل کیډر والا کس ئے راوستلو نو په دې باندې زه دا خبره کوم چې دا ستاسو، د دې نه مخکښې هم پینځه کاله، شوکت یوسفزئی صاحب! دا خبره کوم چې دا ډی ایچ او مخکښې هم پینځه کاله پاتې شوے وو، د اے این پی په ټائم کښې هم پاتې شوے وو خو هغې کښې خو مونږه مطلب دا دے چې دا خبره ځکه نه کوله چې هلته زمونږ خبره، نه مو دا توقعات ساتل د دغه ګورنمنټ نه او تاسو نه کم ازکم مونږ دا توقعات ساتو چې تاسو به کم ازکم مخکښې غوندې چې کوم کارونه شوی دی، لکه تاسو نه دا توقع خلق ساتی چې ته به کم ازکم دغه قسم کارونه نه کوې چې کوم مینجمنټ کیډر والا کس دے، د 19 کس دے، هغه دوباره راولئ او دا موجوده چې کوم ډی ایچ او دے، دا ستاسو په ډسترکټ کښې ډیر غلط Impression اچولے دے، Kindly په دی باندې تاسو خپل غور وکړئ او دا به تاسو د دې کس یقینی خبره ده چې تاسو ئے ټرانسفر کړئ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جناب شوکت یوسف زئی صاحب، پلیز۔

مولانا مفتی فضل غفور: جناب سپیکر صاحب! زما دا خبره واؤرئ نو بیا به منسټر صاحب جواب ورکړی۔

جناب ڈپٹی سپیکر: بنه ټهیک شوه دغسې به وشی۔ یو منټ جی پلیز۔ مفتی صاحب فضل غفور۔

مولانا مفتی فضل غفور: شکریه، جناب سپیکر صاحب۔ د دې موقعې نه د فائدې اخستلو د پاره زه یو انتهائی اهم مسئلې طرف ته، سی ایم صاحب هم تشریف فرما دے او هیلتھ منسټر صاحب هم ناست دے او په دې حواله باندې ما تحریک التواء هم جمع کړے دے، تر اوسه پورې بهر حال هغه په ایجنډا باندې رانغلو۔ محترم جناب سپیکر صاحب، زمونږ په ټوله صوبه کښې کافی وخت وشو چې هیپاټائټس سی چې کوم Vaccination به کیدو په هسپتالونو کښې Free نو هغه ویکسین ختم شوی دی او چا چې د غه علاج شروع کړے وو، هغه خلقو ته کافی مشکلات دی او څو څو پیرې په دې باندې په اخباراتو کښې Statements راغلل چې تیر وخت کښې ډی جی صاحب د هغې په Purchase کښې څه ګړ بړ کړی وو نو زما په خیال د هغې انکوائری د بیشکه وشی خو نوے Purchase زر تر زره پکار دے څکه چې کومو خلقو چې ویکسین شروع کړی وو نو هغه په نیمګړی کښې پاتې دی۔ په هغې کښې غریب خلق دے، هغه ناچاره خلق دے نو هیلتھ منسټر صاحب به د دې هم لږ وضاحت وکړی او ورسره ورسره زمونږ بونیر کښې په مختلفو آسامو باندې زمونږ ډی ایچ او صاحب چې کوم دے نو د بهرتیانو د پاره چې څومره د هغې پراسیس وو، هغه ئے 'کمپلیټ' کړے دے خو نه ده معلوم چې ولې هغه نه اناؤنس کیږی او هغه ولې چې کوم دے نو نه ډیکلیئر کیږی؟ ما مخکښې هم په فلور باندې خبره کړې وه، د هغې داسې خاطرخواه وضاحت نه وو شوے نو هیلتھ منسټر صاحب به د هغې هم لږ وضاحت وکړی۔ شکریه جناب سپیکر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: مسٹر شوکت یوسفزئی صاحب، پلیز۔

وزیر صحت: بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ۔ شکریہ، جناب سپیکر۔ یہ جو سب سے پہلے سلیم صاحب نے جو بات کی ڈی ایچ او چترال کے حوالے سے کہ بغیر اشتہار کے انہوں نے کوئی اپوائنٹمنٹس کی ہیں تو یہ اجازت کسی کو نہیں دی جاسکتی کہ وہ غیر قانونی اپوائنٹمنٹس کرلے تو وہ تو فوری طور پر ہم، اگر کی ہیں تو وہ کینسل تصور کی جائیں گی اور جو کلاس فور ہیں، وہ بلاامتیاز بغیر کسی اس کے کہ وہ سرکاری بچ پر ہیں یا اپوزیشن بچ پر ہیں، یہ میں آپ کو یقین دلاتا ہوں ان شاءاللہ کہ جس ضلع میں محکمہ صحت اور دوسرے محکموں میں جو بھی کلاس فور ہونگے، ان شاءاللہ تعالیٰ یہ Ensure کرایا جائیگا کہ Priority ایم پی ایز کو دی جائیگی اور انہی کے اس پر ہوگا،

اور یہ کہ یہاں محکمہ صحت (تالیاں) Recommendationپر ان شاءاللہ ہو گا
والے بیٹھے ہیں، میں ان کو ہدایت کرتا ہوں کہ فوری چترال کے حوالے سے انکوائری کریں کہ ایک ڈی ایچ اوا تنا بااختیار کیسے ہو گیا کہ بغیر اشتہار کے وہ اپوائنٹمنٹس کر رہا ہے؟ اس کے علاوہ جو لکی مروت کے حوالے سے منور صاحب نے بات کی ہے، اس پر فوری ایکشن لیا گیا ہے اور میرے خیال سے ان شاءاللہ کل تک یا پرسوں تک وہ واپس ہو گا جو آپ نے کہا (تالیاں) اور جو بونیر کے حوالے سے بات کی ہے، مجھے بالکل شکایت ملی ہے ڈی ایچ او کے حوالے سے تو ان شاءاللہ تعالیٰ میں نے محکمے کو کہہ دیا ہے، وہ بھی ایک دو دن میں اس کے حوالے سے فیصلہ ہو گا لیکن یہ میں آپ کو بتاؤں کہ جو Purchasing کے حوالے سے بات کی جا رہی ہے، ہم نے تمام ڈسٹرکٹس کیلئے Procurement کیلئے، خریداری کیلئے کچھ پیسے دیئے تھے تین تین کروڑ لیکن چونکہ Stop اسلئے کئے گئے کہ ان پیسوں کا صحیح استعمال ہم چاہتے ہیں تاکہ جس ضلع کو پیسے ملیں، اس ضلع میں وہ پیسے خرچ ہو جائیں تو اس کیلئے ہم کمیٹی بنا رہے ہیں اور اس میں ہم گورنمنٹ اور اپوزیشن دونوں کے ممبران کو شامل کر کے ان شاءاللہ ہر ڈسٹرکٹ میں کمیٹی بنائیں گے اور اس کی نگرانی میں خریداری ہو گی (تالیاں) تاکہ ہسپتال کے اندر جو بھی پیسہ ملے، وہ عوام پر خرچ ہو۔ بہت شکریہ۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی نگہت اورکزئی صاحبہ، نگہت اورکزئی صاحبہ۔

محترمہ نگہت اورکزئی: جناب سپیکر صاحب! شکریہ آپ کا۔ میں آپ کی توجہ جناب سپیکر،۔۔۔۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: جناب سپیکر صاحب! مونږ د منسټر صاحب ډېره شکریه ادا کوؤ چې دوئ کوم ایکشن واخستو نو ان شاء الله تعالیٰ زمونږ دا امید دے چې دا مسئله به زر حل شي۔

محترمہ نگہت اورکزئی: شکریہ، جناب سپیکر۔ میں آپ کی توجہ جو ہے تو وہ پریس گیلری کی طرف دلانا چاہتی ہوں۔ پریس کے لوگ جو ہیں تو اسی بات پر ناراض ہو کر چلے گئے ہیں کہ کل، یہاں پر اتنی ڈیبیٹس ہوتی ہیں، یہاں پر اتنے Important Issues اٹھائے جاتے ہیں، میں نے پہلے بھی آپ سے جناب سپیکر صاحب، ریکویسٹ کی تھی اور سی ایم صاحب بھی بیٹھے ہوئے ہیں، کیونکہ یہ اسمبلی کا فلور ایک ایسا فلور ہے کہ جہاں سے ہماری Positive اور Negative باتیں جو ہیں، وہ لوگوں تک پہنچتی ہیں اور ان کے مسائل کی نشاندہی ہوتی ہے۔ جناب سپیکر صاحب، یا تو یہاں پر ان کو جو سہولیات ہیں تاکہ وہ یہیں سے انٹرنیٹ پر اس کو اپنے

اخبارات تک پہنچادیں، وہ کہتے ہیں کہ بہت زیادہ ٹائم ہو جاتاہے کیونکہ لوکل اخبار جو ہے، اس کی اپنی خبریں جو ہیں، ان کیلئے کچھ وقت ہوتا ہے کہ جس وقت تک وہ اپنی خبر کو نہ بھیجیں تو وہ پھر صبح کے اخبارات میں نہیں آتی ہے۔ جناب سپیکر صاحب، اسی طرح الیکٹرانک میڈیا، اسی طرح پرنٹ میڈیا، میں دو تین دفعہ اس فلور پر بات کر چکی ہوں کہ یا توان کو اسی اسمبلی میں وہ سہولیات دیدی جائیں ورنہ پھر یہ ٹائم جو ہے تو اس کو Early کر لیاجائے، دو بجے کر لیاجائے تاکہ وہ اپنے ٹائم کے مطابق جا کر اپنی خبروں کو فائل کر سکیں۔ تو ابھی میڈیا جو ہے تو اسی وجہ سے وہ چلا گیا ہے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی سردار حسین بابک صاحب۔

جناب سردار حسین: شکریه، سپیکر صاحب۔ سپیکر صاحب، بالکل دا نګهت بی بی چې کوم طرف ته اشاره وکړه، دلته خو شوکت یوسفزئی صاحب هم جرنلسټ دے او انفارمیشن منسټر صاحب نشته، حقیقت هم دا دے چې دا د پریس ګیلری چې کوم جرنلسټان دی، د هغوی دا مسئله موجوده ده۔ سپیکر صاحب، د هغوی خپل یو Deadline وی او شوکت صاحب ته دا پته هم ده۔۔۔۔۔

جناب ڈپٹی سپیکر: Excuse me, ji۔ نگہت اورکزئی صاحبہ سے گزارش کرتاہوں کہ ان کے ساتھ آپ بھی جا کر پریس والوں کو جو ہے، تھینک یو۔

جناب سردار حسین: د دوئ خپل یو Deadline وی او Within that deadline چې کوم دے هغه خپل رپورټس چې دی هغه بیا خپلو ادارو ته Submit کول وی او زما یقین دا دے چې دلته هغه سهولت شته نه ګنې بیا که تر Late hours پورې اجلاس روان وی نو هغوی به آن لائن بیا خپل چې کوم رپورټنګ دے، هغه به کوی۔ په قومی اسمبلئ کښې هم، په سینیټ کښې هم او که مونږه وګورو نو په هغې باندې شاید چې دومره اخراجات نه راځی نو سپیکر صاحب، ستاسو نه به زمونږ دا ګزارش وی، که ممکنه وی چې هغوی ته دغه سروسز دلته ولګوئ نو زما یقین دا دے چې بیا به آن لائن هغوی خپل رپورټنګ کوی نو بیا به پکښې د وخت هغسې قید چې دے، هغه به نه راځی او هغوی ته به اسانه وی او د اسمبلئ کوریج چې دے، هغه به هم ډیر زیات برابر کیږی سپیکر صاحب۔

جناب ڈپٹی سپیکر: شکریہ جی۔ پریس والے بھائی چونکہ ناراض ہوگئے، ان کیلئے کمیٹی گئی ہوئی ہے تو ان کیلئے Wait کر لیتے ہیں ایک منٹ، اور کوئی اگر بولنا چاہیں تو بیشک وہ بول سکتے ہیں۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی منور خان صاحب، پلیز۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: ما ته بار بار د وروستو نه دا خبره راځی چې ته بیا د ډیډک خبره وکړه (قہقہہ) نو زه دا ورته وایم چې د ډیډک خبره مو باقی دومره حد ته اورسوله، چیف منسټر صاحب راغلے دے او د ډیډک تاسو خفه کیږئ مه، سی ایم صاحب به ان شاء الله تعالیٰ نن په ډیډک باندې یوه فیصله وکړی ان شاء الله نو سی ایم صاحب ته هم زمونږ داریکویسټ دے چې نن دا فیصله چې څنګه وی چې مونږ ته نن په هر صورت باندې د لکی مروت والا ایم پی اے ګان او د مانسهرې والا، نو د دغه متعلق دا د ډیډک والا خبره د نن فیصله کړی او خاصکر زه خپل چیئرپرسن ته زرین ضیا صاحبې ته دا خبره کوم چې مونږ د زنانه خلاف نه یو، زنانه ته مونږه دا غواړو چې تاسو ته د پکار ده چې یره په منسټریانو کښې حصه درکړی، تا د منسټره واخلی، تاسو کښې د بله هم یوه منسټره واخلی نو مونږ به ان شاءالله تعالیٰ په دغه سپورټ کښې هم ستا سره یو خو دا زمونږ سره ډیر زیاتے دے چې دریواړه ایم پی اے ګان د یوې پارټئ نه دی او ته ئے راته چیئرپرسن کړې نو دا مخکښې هم ما وئیلی دی چې زما وینه ګرمه شی چې زه تا چیئر پرسن دغلته اووینم نو دا یقینی خبره ده چې په دې باندې مونږ ته تکلیف شته دے او یقینی خبره ده چې سی ایم صاحب به دا خبره نن فیصله کړی۔ تهینک یو، سر۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی سردار اورنگزیب صاحب۔

سردار اورنگزیب نلوٹھا: جناب سپیکر صاحب! اگر حکومت خواتین کا احترام کرتی ہے تو ہم بھی خواتین کے احترام میں بالکل کوئی فرق نہیں کریں گے۔ میری ریکویسٹ ہے چیف منسٹر صاحب سے کہ ایبٹ آباد میں بھی ایک لیڈی کو کم از کم ڈیڈک کمیٹی کی چیئرمین لگادیں۔

(تالیاں اور قہقہے)

جناب ڈپٹی سپیکر: قلندر خان لودھی صاحب! کچھ کہنا چاہتے تھے تم۔ قلندر خان لودھی صاحب۔

حاجی قلندر خان لودھی (مشیر خوراک): میرے دوستوں نے بڑی اچھی باتیں کیں جی، میں تو آپ کی فراخدلی پر، ہم آپ کی کیا تعریف کریں کہ میرا ایک دوست جتنی دفعہ اٹھتا ہے، آپ اس کو اجازت دیتے ہیں اور بڑے مزے سے سنتے بھی ہیں۔ ایک بات ہوتی ہے سٹینڈنگ کمیٹیوں کی تو سٹینڈنگ کمیٹیوں کا تعلق جو ہے، وہ گورنمنٹ سے یا چیف منسٹر سے نہیں ہے، وہ سپیکر کا ہے، آپ کا ہے اور اس میں اپوزیشن لیڈر اور ساتھ ساتھ پارلیمانی لیڈر بیٹھتے ہیں اپوزیشن کے اور وہ فیصلہ کر لیتے ہیں تو وہ بن جاتی ہیں، میرے خیال میں اس میں جو دیر ہو رہی ہے بار بار کمیٹیوں کی تو میرے خیال میں اپوزیشن بنچز کی طرف سے ہے کہ نہ اپوزیشن لیڈر صاحب اور نہ پارلیمانی لیڈرز صاحبان نے کوئی میٹنگ سپیکر کے ساتھ رکھی ہے جو میں سمجھتا ہوں اگر یہ ہو گئی ہوتی تو میرے خیال میں یہ (کام) ہو جاتا۔ دوسرا اگر یہ میرے بھائی اتنے Interested ہیں کہ اگر یہ مانسہرہ کو بھی Accept کرتے ہیں، لکی مروت کو بھی Accept کرتے ہیں کہ بھئی! ایبٹ آباد میں بھی اگر فیمیل چیئرمین بن جائے تو پھر تو کوئی اعتراض نہیں ہے تو ہمیں بھی ان کی تجویز سے ان شاء اللہ اتفاق ہے، ہم چاہتے ہیں کہ ہمارے جیسے بھائی مطمئن ہو جائیں تو جو سیٹ اپ ہو گیا ہے تو اس کو Disturb نہ کریں اور باقی اگر یہ مزید کچھ چاہتے ہیں تو ہم اس کی بات مانیں گے جی، ایبٹ آباد والی بھی، یہ ہم سب بھائی ہیں ایکدوسرے کے، ان کی Respect کریں گے۔

جناب ڈپٹی سپیکر: جی میڈم نگہت اورکزئی صاحبہ۔

محترمہ نگہت اورکزئی: جناب سپیکر! پریس موجود ہے اور ان کا وہی گلہ ہے کہ نیشنل اخبار جو ہیں، وہ پھر خبر اٹھاتے نہیں ہیں تو ٹائمنگ کا ان کو یہی پرابلم ہے کہ ٹائمنگ یا تو جلدی کر دی جائے کیونکہ بعض لوکل اخبار جو ہیں، وہ خبریں رات کو بارہ بجے اٹھا لیتے ہیں لیکن جو نیشنل اخبار ہیں، جیسے 'جنگ' ہو گیا، 'ڈان' ہو گیا، 'دی نیوز' ہو گیا اور 'نوائے وقت' ہو گیا تو اس قسم کے اخبارات جو ہیں، وہ خبر نہیں اٹھا سکتے ہیں۔ تو ہماری جو یہاں پہ بات ہوتی ہے اور بعض اوقات بہت زیادہ Important بات ہوتی ہے جو کہ تمام پاکستان کو پتہ چلنا چاہیئے لیکن وہ بیٹھے ہوئے ہیں اور ان کا یہی، اور میں آپ سے پھر دوبارہ ریکویسٹ کروں گی، سی ایم صاحب! اگر آپ مجھے تھوڑی سی توجہ دیدیں، آپ کے توسط سے جناب سپیکر صاحب! میں سی ایم صاحب کی توجہ چاہتی ہوں۔ جناب سی ایم صاحب! جناب سی ایم صاحب! (قہقہے اور تالیاں) "شاید کہ

اتر جائے تیرے دل میں میری بات"۔ جناب سپیکر صاحب، میں آپ کے توسط سے سی ایم صاحب سے ریکویسٹ کرتی ہوں کہ پہلے بھی میں نے دو تین دفعہ بات کی ہے کہ اگر میڈیا کو یہیں پہ سہولیات دیدی جائیں تو وہ لوگ یہاں سے ہی اپنا تمام، یعنی جو بھی خبریں ہیں، وہ خبریں بلکہ انفارمیشن منسٹر یہاں پہ بیٹھے ہیں، میں ان سے ریکویسٹ کرتی ہوں آپ کے توسط سے کہ اگر ان کو یہ سہولیات یہاں پہ دیدی جائیں تو ان کیلئے ٹائم کا مسئلہ نہیں ہوگا اور ہمارا میڈیا جو ہے، وہ بار بار اس بات پہ ناراض بھی نہیں ہوگا تو میں نے سپیکر صاحب کے توسط سے آپ کو اور انفارمیشن منسٹر صاحب کو یہ ریکویسٹ کی ہے تو اگرچہ میری باتیں اتنی دلکش نہیں ہیں لیکن "شاید کہ اتر جائے تیرے دل میں میری بات"۔

Mr. Deputy Speaker: Mr. Shah Farman, please for reply. Shah Farman, please.

وزیر پبلک ہیلتھ انجینئرنگ واطلاعات: شکریہ، جناب سپیکر۔ کس کی بات کس کے دل میں اترتی ہے، یہ کسی کو نہیں پتہ۔ جتنا مجھے پتہ ہے کہ وائی فائی سسٹم یہاں موجود ہے، اگر میڈیا والے اپنے ساتھ، اگر ان کے پاس Laptops ہیں تو وہ یہاں فنکشنل ہو جائیں گے لیکن نیشنل اسمبلی کی طرز پر باہر ان کیلئے کر رہے ہیں پروگرام، ان کو Facilitate کیا جائے گا اور چونکہ یہ انفارمیشن منسٹر کے انڈر اسمبلی نہیں آتی، بہر حال I will take care of it، جتنا جلدی ہو باہر ان کیلئے جس طرح نیشنل اسمبلی کے اندر، سپیکر کے ساتھ مطلب ان کی جو شکایت ہے، وہ دور ہو جائے گی، جو ڈیمانڈ ہے، وہ پوری ہو جائے گی اور میرے خیال میں اگر In time reporting ہو تو ان کو کوئی مسئلہ نہیں ہوگا۔ (تالیاں) اچھا سی ایم صاحب کہہ رہے ہیں کہ یہ کل سے ہے سر۔

Mr. Deputy Speaker: The Sitting is adjourned till 03:00 p.m. of tomorrow.

(اجلاس بروز منگل مورخہ 08 اکتوبر 2013ء بعد از دوپہر تین بجے تک کیلئے ملتوی ہو گیا)